

“ออกไป” ภนิสสุภาหน้าซัด เนื้อตัวสั่นเมื่อกลับออกมา...” (เกตุวดี, 2544)

การได้รับความอบอุ่นและกำลังใจ ภูวิทย์อบอุ่นเสมอเมื่อมีภุมรีอยู่ใกล้ ๆ แม้ว่าเขาจะรู้ยู่เต็มอกว่าภุมรีไม่ได้รักเขาเลย แต่เธอก็สามารถทดแทนในสิ่งที่เขาขาดได้ ดังจะเห็นได้จากฉากที่ภุมรีพาภูวิทย์ออกมาเดินเล่นในนวนิยายตอนที่ 7 ที่ว่า

“... ไปนะคะ คุณจะได้อึดขึ้นขึ้น” ภูวิทย์ทอดสายตามองหล่อน เขารู้สึกอบอุ่นยามเมื่อหล่อนอยู่ใกล้ ๆ เขา แววตาอาทรห่วงใย แม้มิได้มีร่องรอยแห่งความเสนาหาคเลือบแฝง ภูวิทย์ก็ยังรู้สึกว่ามันทดแทนส่วนที่ขาดไปของเขาได้ไม่มากก็น้อย...” (เกตุวดี, 2544)

ความเป็นคนจู้จี้จิบ้น ภูวิทย์เป็นคนจู้จี้ และมักจะพรั้งเพื่อให้ภุมรีฟังจนตัวภุมรีเองรู้สึกเบื่อหน่าย ดังจะเห็นได้จากฉากที่ภุมรีพาภูวิทย์ออกมาเดินเล่นรอบบริเวณบ้านและสวนพนาถกัน ในนวนิยายตอนที่ 7 ที่ว่า

“...คุณอย่าทิ้งผมนะ กรุณา คุณต้องไม่ทิ้งผม” ประโยคเก่าๆและซ้ำซาก รวนเวียนให้ภุมรีได้ยินอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวัน วันแต่ละวันเต็มไปด้วยเหน็ดเหนื่อยจากภารกิจสารพัด ภุมรีไม่รู้ตัวตัวเองทำเพื่ออะไรกันแน่ หากจะทำเพื่อตัวเองแล้ว หล่อนไม่จำเป็นจะต้องมารับภาระอะไรที่มันหนักหนาเกินสภาพของผู้หญิงธรรมดา ๆ คนหนึ่งเช่นนี้เลย

“ไม่หอรอกะ อย่าคิดมากสิคะ”

“ผมอาจจะเดินไม่ได้ไปชั่วชีวิต”

“ไม่ละ คงไม่เป็นอย่างนั้น”

“ถึงมันจะเป็น ผมก็ไม่ยอมให้คุณทิ้งผมไป ทุกอย่างนะภุมรีได้ยืนมัย ทุกอย่างในไร่

นางพญา แม้แต่หญ้าต้นเดียวก็เป็นของคุณ เพียงแต่อย่าทิ้งผม อย่าทิ้งผมไปจนกว่าผมจะตายจากไป...” (เกตุวดี, 2544)

แต่ในบางครั้งที่ภูวิทย์อารมณ์ดี เขาก็จะสามารถคุยเรื่องงาน และสอนภุมรีทำงานเอกสารในไร่นางพญาได้ ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนเดียวกันที่ว่า

“...แล้วภูวิทย์ก็ค่อยอารมณ์ดีขึ้นมาก มากพอที่จะเอยถึงเรื่องงานจริง ๆ ของเขา

“คุณจะรับงานคนเดียวคงไม่ไหว ภาลยกับภนิสสุภาที่เอาเรื่องเอาราวอะไรไม่ได้ มันเป็นนิสัยของน้อง ๆ ที่มีพี่แบกภาระงานหนักมาแต่แรก ผมไม่ได้ฝึกใครเอาไว้อรับงานเลย” ภูวิทย์

กล่าว “แต่ผมเชื่อว่าคุณเป็นตัวแทนของผมได้นะพี่...” (เกตุวดี, 2544)

7. การมีความเชื่อว่า ความพิการเกิดจากกรรมของตนเอง ภูวิทย์มีความเชื่อว่า ความพิการของเขาเป็นเรื่องของเวรกรรม ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาของภูวิทย์ในนวนิยายตอนที่ 12 ที่ว่า

“... ไม่รู้ว่าผมได้ทำกรรมอะไรเอาไว้ ชีวิตผมถึงต้องมาเป็นอย่างนี้...” (เกตุวดี, 2544)

8. ความรู้สึกแปลกแยกจากผู้อื่น ภูวิทย์เมื่อหน้ายสาขตาของทุกคน เขาอยากจะไปอยู่ที่อื่น อยากไปอยู่ในถ้ำกลางภูเขา เขาไม่อยากให้ใครเห็นเขาในสภาพนี้ อยากให้ทุกคนคิดว่าเขาตายไปแล้วยกเว้นภุมริคนเดียว เขาคิดจะไปสร้างบ้านอยู่บนเชิงเขาดังจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างภูวิทย์กับภุมริในนวนิยายตอนที่ 14 ที่ว่า

“...ไม่ นะคะ ที่นี่เป็นบ้านของคุณ คุณจะไปไหนไม่ได้”

“ผมจะอยู่แถวนี้ แต่ผม...เอ่อ...ผมไม่อยากจะให้ใครได้เห็นสภาพของผม คุณไม่เห็นหรอก มันเหมือนกับเนื้อหนังหุ้มกระดูกมากขึ้นทุกวัน” เสียงเขาแหบและสั่น ประปนด้วยความกราดเกรี้ยวในบางวินาที “ผมไม่ต้องการให้ใครมามองผมอย่างสังเวช”

“ไม่มีใครมองอย่างงั้นหรอกค่ะ”

“ทำไมจะไม่”

“ไม่มีค่ะ ดิฉันยืนยันได้”

“ภุมริ คุณปลอบใจผม แต่ผมก็รู้ ถึงผมจะพิการแต่สมองของผมยังจดจำทุกสิ่งได้ ผมยังมีสาขตาที่จะมองเห็น ผมยังมีหูที่จะได้ยิน ผมทนไม่ได้หรอก ให้ใครๆ เข้าคิดว่าผมได้ตายจากไปแล้วดีกว่า”

“คุณภูวิทย์”

“ผมจะไม่ยอมทนให้ใครมาให้ทัศนะว่าผมเป็นเช่นนั้น ผมไม่มีวันที่จะทนอีกแล้ว ไม่มีวัน” เขาร้องไห้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับภุมริ นับแต่วันแรกที่วิถีชีวิตของเขาได้เปลี่ยนไปจากหน้ามือเป็นหลังมือ...” (เกตุวดี, 2544)

9. การปฏิเสธกำลังใจจากคนรอบข้าง เมื่อมีใครให้กำลังใจภูวิทย์ เขาจะปฏิเสธกำลังใจของคนรอบข้างด้วยการแสดงอารมณ์เกรี้ยวกราดออกมา ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างภูวิทย์กับชุดิเทพจากนวนิยายตอนที่ 12 ที่ว่า

“...อย่าเพิ่งท้อแท้สิครับ ผมคิดว่าคุณจะต้องดีขึ้นอย่างแน่นอน วิทยาการสมัยใหม่เนี่ยก้าวหน้าไปมาก ชนิดผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจหมอก็อ้างทำได้ นะครับ และผมเชื่อว่าอีกหน่อยคุณก็จะเหมือนเดิม”

“อย่ามาให้ความหวังผม” เสียงภูวิทย์เปลี่ยนไป เข้มขึ้นและไม่เหลือน้ำนวลเท่าที่เป็นแต่แรก ทำให้ชุดิเทพมองเห็นทันทีถึงอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของภูวิทย์ เขาโบกมือเรียกพยาบาลทันที

“ฉันจะกลับเข้าห้องพัก ภุมริกลับมาให้เค้าเข้าไปหาฉันก่อนจะทำอะไรอย่างอื่นทั้งหมด เข้าใจมั๊ย...” (เกตุวดี, 2544)

10. ความหึงหวงอย่างไรเหตุผล หลังจากชุดิเทพ ตัวละครเอกฝ่ายชายของเรื่องเข้ามาทำงานในไร่นางพญา ภูวิทย์ก็สั่งไม่ให้ภุมรีเข้าไปใกล้ผู้ชาย โดยเฉพาะชุดิเทพ ซึ่งเป็นเพียงเพื่อนร่วมงานกันเท่านั้นดังจะเห็นได้จากบทสนทนาของภูวิทย์จากนวนิยายตอนที่ 18 ที่ว่า

“...ผมรักคุณ ผมหวงคุณ อย่าเข้าใกล้ผู้ชายนะ แม้แต่นายชุดิเทพ” ภุมรีเกือบจะสะดุ้งเฮือกขึ้นมาเลยทีเดียวนั่นเมื่อได้ยินประโยคนั้นของภูวิทย์ ดูเหมือนว่าเขาจะเป็นมากขึ้นและมากขึ้น มากเสียจนภุมรีไม่อาจจะเป็นตัวของตัวเองได้เลยไม่ว่าจะกระดิกทำอะไรก็ตาม

“คุณชุดิเทพเป็นผู้ร่วมงานของผิ๊งนะคะคุณภู”

“นั่นแหละ อยู่ห่าง ๆ กันได้นี่นา เวลาพูดคุยกันก็ต้องห่าง ๆ กันหลาย ๆ ฟุตหรือหลายร้อยเมตร ได้ยิ่งดีเลย ผมกลัว ผมหวง ผมเอ่อ...” ภุมรีไม่พูด หล่อล่อนไม่ยิ้ม ไม่กล่าวอะไรอีกแล้ว โลกส่วนตัวของหล่อล่อนไม่มีช่องว่างให้กับตัวเองแม้แต่เท่าไรดินตาย...” (เกตุวดี, 2544)

ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภูวิทย์กลายเป็นคน ไม่มีเหตุผล เมื่อเขาไม่สามารถแสดงบทบาทตามสถานภาพความเป็นสามีได้ เขาก็เริ่มหวาดระแวงว่าภรรยาของเขาจะทิ้งเขาไปดังจะเห็นได้จากบทสนทนาของภูวิทย์ในนวนิยายตอนที่ 21 ที่ว่า

“... ไข่สิ ทุกคนสมเพชผม หัวเราะเยาะผม แม้แต่ภุมรีก็คงจะเป็นอย่างนั้น ภาลัยบอกผมแล้ว เรื่องทุกเรื่องนะ ภุมรีเองก็พยายามจะตัดหลังผมเหมือนกัน คงจะหาวิธีทอดทิ้งผม...” (เกตุวดี, 2544)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ

1. การประสบอุบัติเหตุ การที่ภูวิทย์ประสบอุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับรถหลังจากงานเลี้ยงฉลองสมรส และจากความต้องการเดินทางไปส่งตัวเข้าหอที่ไร่นางพญา ทำให้ภูวิทย์กลายเป็นคนพิการ

2. การไม่สามารถกลับมาเดินได้ดังเดิม ทำให้ตัวละครพิการไม่สามารถทำงานและไม่สามารถทำหน้าที่สามีได้ส่งผลให้ตัวละครพิการคิดว่าตนเองสูญเสียสถานภาพที่เคยเป็นคือสถานภาพความเป็นเจ้าของไร่ นางพญาและสถานภาพความเป็นสามี ทำให้ตัวละครพิการเกิดความหวาดระแวงว่าภรรยาของเขาจะทอดทิ้งไป

3. ทักษะคิดว่าความพิการเป็นเวรกรรม น่าสมเพช ทำให้ภูวิทย์ให้ทัศนะว่าคนรอบข้างสมเพชเขา ทำให้ภูวิทย์ไม่ต้องการพบใคร เขาก็เก็บตัวอยู่ในห้องนอนของตนเอง เมื่อความรู้สึกแปลกแยกรุนแรงขึ้น ภูวิทย์จึงมีความต้องการไปสร้างบ้านอยู่ที่ริมเขา

4. การไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ทำให้ภูวิทย์แสดงอารมณ์เกรี้ยวกราด รู้จัเมื่อคนรอบข้างทำอะไรไม่ได้ตั้งใจเขา สร้างความเบื่อหน่ายให้กับคนรอบข้าง

5. ความเบื่อหน่ายการได้รับการรักษาที่ไม่ได้ผล ทำให้ภูวิทย์ปฏิเสธกำลังใจจากคนรอบข้าง โดยภูวิทย์ให้ทัศนะว่าทุกคนโกหกว่าเขาจะหายดี

6. ความต้องการเริ่มต้นชีวิตใหม่ การที่ภูวิทย์ถูกภรรยาและยุงยวบจับไปขังที่บ้านริมเขา และให้ยากล่อมประสาทจนแทบกลายเป็นคนวิกลจริต ทำให้ภูวิทย์ต้องการเริ่มต้นชีวิตใหม่ แม้ร่างกายจะพิการก็ตาม ประกอบกับการที่เขาเห็นว่าภุมรีกับชุตีเทพรักกัน และภุมรีเองก็ได้รับความลำบากจากการดูแลเขามานานแล้ว ภูวิทย์จึงยอมหย่าให้ภุมรี ส่งผลให้ตัวละครพิการสูญเสียสถานภาพความเป็นสามีไป

ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย

1. สถานภาพความพิการ ผู้พิการทางร่างกาย นวนิยายเรื่องผีนางพญา สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมที่มีได้มีความพิการมาแต่กำเนิด สามารถเปลี่ยนแปลงสถานภาพเป็นผู้พิการทางร่างกายได้อย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุ การสูญเสียสถานภาพที่เป็นอยู่ นวนิยายเรื่อง ผีนางพญา สะท้อนให้เห็นว่า การที่ผู้ที่มีได้มีความพิการมาแต่กำเนิดต้องกลายเป็นคนพิการในภายหลัง ทำให้คนพิการเหล่านั้นไม่สามารถประกอบอาชีพ การงานต่างๆดังเดิมได้ ทำให้คนพิการเหล่านั้นมีความรู้สึกว่าเขาสูญเสียสถานภาพที่เคยเป็น

2. การสิ้นสุดของบางสถานภาพ นวนิยายเรื่องผีนางพญาสะท้อนให้เห็นว่า สถานภาพทางสังคมบางอย่างที่มีใช้สถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิด เช่น สถานภาพความเป็นสามี ซึ่งได้มาจากการสมรส สามารถสิ้นสุดลงได้จากการที่สามีภรรยาหย่าร้างกัน

สถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง แบ่งฟ้าปันดิน

สถานภาพและบทบาทก่อนเกิดความพิการ

1. สถานภาพด้านการประกอบอาชีพ ตัวละครพิการในนวนิยายเรื่องนี้ เป็นตัวละครหลักของเรื่อง ชื่อ อีฐ วาทิน สายสมุทร ก่อนแต่งงานและก่อนที่ร่างกายของเขายะพิการนั้น เขามีสถานภาพเป็นสถาปนิกหนุ่ม แห่งบริษัทเคหาสน์ ดังข้อความตัวอย่างจากเหตุการณ์หลังจากปลายธารพบกับอีฐในงานวันเกิดของเพื่อนหญิงคนหนึ่งของเธอจากนวนิยายตอนที่ 1 ที่ว่า

“...การได้รู้จักกับคนชื่ออีฐ วาทิน สถาปนิกหนุ่มแห่งบริษัทเคหาสน์ ทำให้ฉันแทบนอนไม่หลับเพราะสายตาของเขา ฉันทึ่งแต่ถามตัวเองว่าเขาเป็นใคร ทำไมจึงมีอิทธิพลต่อฉันนัก...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 10)

2. สถานภาพความเป็นสามี ดังข้อความตอนที่อีฐพาปลายธารไปจดทะเบียนสมรสที่สำนักงานเขตจากนวนิยายตอนที่ 1 ที่ว่า

“...คนขี้เหนียวของฉัน ทำให้ฉันประหลาดใจสุดขีด เพราะเช้าวันต่อมา เขาขับรถไปรับฉันถึงหอพัก มองดูข้าวของที่มีอยู่น้อยนิดของฉันอย่างช้า ๆ แต่ก่อนที่จะเข้าบ้านนั้นเองเขาได้แหวะเข้าไปในสถานที่ที่ทำให้ฉันน้ำตาคลออีกครั้ง เขาแหวะที่สำนักงานเขตเพื่อจดทะเบียนสมรสกับฉัน...” (หมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 15)

3. สถานภาพความเป็นพ่อ ซึ่งจะเห็นได้จากฉากหลังจากปลายธารคลอคลุกชายฝาแฝดแล้ว อัฐได้เข้ามาเยี่ยมปลายธารในห้องพักคนไข้ จากนั้นนิยายตอนที่ 2 ที่ว่า

“...ตอนที่เขาเข้ามาเยี่ยมฉัน เขามีมันต์ตาเป็นประกายด้วยความดีใจ เขาจูบฉันที่หน้าผากและบอกว่า “ขอบใจนะธาร...เราได้วันกับวันแล้ว” นั่นคือชื่อลูกชายฝาแฝดที่เขาตั้งเอาไว้ล่วงหน้า...” (หมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 19)

4. บทบาทของหัวหน้าครอบครัวที่ต้องทำงานหนักเพื่อสร้างฐานะที่มั่นคง และหาเลี้ยงครอบครัว จนอัฐไม่มีเวลาเล่นกับลูกๆ ดังจะเห็นได้จากความคิดของปลายธาร ฉากที่ปลายธารไปรับลูกชายฝาแฝดทั้งสองที่โรงเรียน และสนทนากับลูก ๆ จากนั้นนิยายตอนที่ 3 ที่ว่า

“...ฉันนึกภาพเขาลูกขึ้นมาเตะบอลกับลูก ๆ เท่าไหร่ก็นึกไม่ออก เพราะภาพเขากับสนามหญ้าเป็นภาพที่ฉันไม่คุ้นชิน ไม่ค่อยได้เห็น เขาไม่เคยเล่นกีฬา เขาไม่เคยออกกำลังกาย เขาทำงานมากเกินไปแล้ว...” (หมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 29)

สถานภาพและบทบาทหลังเกิดความพิการ

1. สถานภาพของคนพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในช่วงที่เขาพิการใหม่นั้น เขามีสถานภาพเป็นพ่อของฝาแฝดวินกับวัน สามีน้องปลายธาร หัวหน้าครอบครัว ลูกชายของแม่ย่า และน้องชายของพี่ไม้ ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ตลอดสัปดาห์แรกของการประสบอุบัติเหตุ เขายังคงหมกมิดและรักษาตัวอยู่ในห้องไอซียู ดังข้อความจากนวนิยายตอนที่ 7 ที่ว่า

“...ตลอดสัปดาห์แรกนั้น ฉันจึงทำตัวได้ราวกับหุ่นยนต์ ตอนเช้าขับรถไปส่งลูกไปโรงเรียน ตอนสายแหวะไปที่โรงพยาบาล และเดินเข้าเดินออกในห้อง ไอ.ซี.ยู. ...” (หมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 60)

2. การแสดงปฏิกิริยาต่อต้านสถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็น การแสดงออกทางแววตา ซึ่งจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่สองสัปดาห์หลังจากประสบอุบัติเหตุ อัฐก็ลืมนตา และเริ่มสื่อสารความรู้สึกในใจออกมาทางสายตาให้คนรอบข้างรับรู้ เช่น แววตาแสดงการปฏิเสธ เมื่อปลายธารพูดถึงลูกให้เขาฟังโดยปลายธารบอกว่าวินกับวันบ่นอยากมาเยี่ยมพ่อที่โรงพยาบาล แต่ปลายธารไม่ให้มา ซึ่งอัฐแสดงการปฏิเสธออกมาทางสายตา ดังข้อความในนวนิยายตอนที่ 7 ที่ว่า

“...นัยน์ตาของเขาเปลี่ยนไปเมื่อค้นพบถึงเรื่องลูก มีแววปฏิเสธอยู่ในที่ ฉันเชื่อว่าเขาเองก็ไม่อยากให้อีกได้เห็นเขาในสภาพเช่นนี้...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 65)

การแสดงปฏิกิริยาไม่ต้องการรับรู้อะไร ดังข้อความในนวนิยายตอนที่ 7 ที่ว่า

“ทันใดนั้นที่อิฐก็ล้มตาคืน นัยน์ตานั่นนิ่งเฉยอยู่ชั่วขณะ พอจับได้ว่าใครเป็นใคร เขาก็หลับตาลงไปใหม่ ราวกับไม่ยอมรับรู้ว่าใครได้มาเห็นสภาพของเขาในขณะนั้น...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 65)

การเบือนหน้าหนี แสดงออกว่าไม่อยากเห็นหน้าคนที่มาเยี่ยม ดังข้อความในนวนิยายจากตอนที่ 8 ฉากที่พี่ไม้ม่าเยี่ยมอิฐที่โรงพยาบาลที่ว่า

“...พี่ไม้ม่ามาถึงโรงพยาบาลตอนเที่ยง ๆ ฉันนั่งอยู่กับเขา ทันทีที่เห็นพี่ไม้ม่า ฉันก็เห็นเขาพยายามหันหน้าไปทางอื่นราวกับว่าไม่อยากเห็นหน้าพี่ไม้ม่า...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 68)

การแสดงออกทางอารมณ์รุนแรง เมื่อไม่ได้ตั้งใจ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่อิฐพยายามจะเข้าไปในห้องน้ำด้วยตัวเอง ปลายธารตื่นนอนขึ้นมาและถูกไปประคองเขาไปยังห้องน้ำแต่ไม่ทัน ดังข้อความในนวนิยายจากตอนที่ 10 ที่ว่า

“... อ้าว” ฉันร้องขึ้น สิ้นสุดประโยคของฉัน ใบหน้าของเขาก็เปลี่ยนสีไปโดยสิ้นเชิง จากกระอักกระอ่วนอับอาย กลายเป็นโกรธกริ้วว นั่นปรากฏออกมาทางแววตาและริมฝีปาก และเสียงที่เขาเปล่งออกมา แม้จะฟังไม่ชัดนัก “อิฐานกลางยาว” ฉันไม่ทันฟังหรือกว่าเขาพูดว่าอะไร รู้แต่ว่าเขาโกรธมากที่ไปห้องน้ำไม่ทัน...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 85)

3. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ถึงแม้ว่าเขาจะแสดงอารมณ์รุนแรงออกมาเมื่อไม่ได้ตั้งใจ เขาก็สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เสมอ เมื่ออยู่ต่อหน้าลูก ซึ่งจะเห็นได้จากฉากในนวนิยายจากตอนที่ 13 เป็นฉากที่อิฐ โกรธมาก เมื่อรู้ว่าปลายธารเอาเอกสารแต่งตั้งรักศิลป์เป็นประธานบริษัทเคหาสน์คนใหม่ไปซ่อน เขาต่อว่าปลายธารเสียงดัง และร้องเหมือนวันที่เขาไปเข้าห้องน้ำไม่ทัน ปลายธารจึงค่อย ๆ เชื้ออิฐออกมานอกห้อง เมื่อลูกชายฝาแฝดวิ่งเข้ามาหอมแก้มเขา ตามที่ปลายธารสั่ง ทำทีของเขาจึงค่อย ๆ สงบลง ดังข้อความที่ว่า

“... เสียงของเขาหยุดลง วินกับวันตรงเข้าหอมแก้มพ่อด้วยสีหน้าตกใจนิด ๆ คนที่ปรับตัวได้เร็วกว่าคือวิน เขายกมือของพ่อข้างหนึ่งขึ้นวางบนหัวเขา แล้วพูดประโยคที่ฉันนึกไม่ถึงออกมา “วินรักพ่อซะ” น้องชายที่แสนน่ารักทำตามทันที มีอีกข้างที่เหลือจึงถูกจับวางบนหัวของเจ้าตัวน้อย แล้วเสียงอ่อนเบาที่ดังติด ๆ กัน “วันก็รักพ่อ” ฉันน้ำตาหยดทันที มองไปเห็นเต็มสระอีก

สะท้อน พี่อัฐมัมปากแน่น จนขนาดนี้แล้ว เขายังไม่ยอมให้น้ำตาไหลออกมาให้ลูกเห็น “ขอบใจลูก” เขาพูดสั้น ๆ เด็กชายสองคนช่วยกันเซ็นพ้อออกไปที่สนาม...” (ขมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 111)

4. ความรู้สึกสูญเสียสถานภาพที่มีก่อนเกิดความพิการ หลังจากเกิดความพิการอัมพาต ซิกขาขึ้นกับอัฐ เขารู้สึกว่าตนเองสูญเสียสถานภาพที่เคยมีก่อนเกิดความพิการ ไม่ว่าจะเป็น สถานภาพการเป็นสถาปนิก สถานภาพความเป็นหัวหน้าครอบครัว สถานภาพความเป็นสามี แพบ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้เหมือนก่อน ดังข้อความจากนวนิยายตอนที่ 19 ที่ว่า

“...ผมวันนี้ไม่ใช่ผมคนก่อน ผมวันนี้ไม่ใช่ผมคนเดิม ไม่ใช่อัฐ สายสมุทร สถาปนิกหนุ่ม ไฟแรง ไม่ใช่ผู้บริหารชั้นยอดแห่งบริษัทเคหาสน์จำกัด ไม่ใช่คนหนุ่มผู้ประสบความสำเร็จใน วงการสถาปัตยกรรม ไม่ใช่ผู้นำของครอบครัวสายสมุทร ที่มีลูกชายฝาแฝดสุดพิเศษ ไม่ใช่สามีใน ผืนของผู้หญิงที่ซื่อปลายธารอีกต่อไป ผมเป็นเพียงผู้ชายคนหนึ่งที่ทำอะไรด้วยตนเองแทบไม่ได้ พูด อย่างเต็มปากเต็มคำไม่ได้ จะกินจะยืน จะนอน จะนั่ง ทุกอย่างกลายเป็นเรื่องตลกสำหรับผม...” (ขมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 157)

5. การสูญเสียอำนาจที่เคยเป็นใหญ่ในบ้าน เมื่ออัฐต้องกลายเป็นคนพิการ เขาได้ มองเห็นว่า การที่เขาเคยเป็นใหญ่ในบ้านหายไป อัฐมีความรู้สึก ว่า ปลายธารกลายเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือเขา ทำให้เขาวิตกกังวลว่าเขาจะสูญเสียเธอไปให้กับผู้ชายคนอื่นที่มีร่างกายสมบูรณ์กว่าเขา ดัง ข้อความในนวนิยายตอนที่ 21 ที่ว่า

“...ผมลุดันแขนของเธอ มองไปที่หน้าอกของเธอ ความรู้สึกที่ผมเป็นผู้ชายและเธอ เป็นผู้หญิงจะเหือดแห้งหายไป นี่ก็เป็นอีกข้อหนึ่งที่ทำให้ผมกลัวว่าจะสูญเสียเธอไป ในเมื่อผู้ชาย อีกคนมีเลือดเนื้อสมบูรณ์กว่าผมมากนัก...” (ขมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 177-178)

6. การค่อย ๆ กลับสู่สถานภาพและบทบาทเดิม เกิดขึ้นหลังจากทำกายภาพบำบัดจน ร่างกายค่อย ๆ ฟื้นตัวแล้ว อัฐก็ค่อย ๆ เปลี่ยนสถานภาพของพ่อที่ค่อย ๆ ดูแลตัวเองได้ กระทั่งเริ่ม ปฏิบัติตามสถานภาพของสามีพยายามดูแลปลายธารเมื่อเธอไม่สบายตามความสามารถทางกายที่มี ดังข้อความตอนหนึ่งในนวนิยายตอนที่ 14 ที่ว่า

“...ฉันรีบวิ่งออกไปนอกห้อง ภาพที่เห็นทำให้อดตกใจไม่ได้ บริเวณหน้าตู้เก็บยา พี่อัฐ นอนเฝ้าอยู่บนพื้น ไม่ทำกระเด็นอยู่ข้าง ๆ ม้านั่งอันเล็ก ๆ หงายท้องเคียงกัน “เป็นอะไรหรือ เปลา” ฉันรีบวิ่งเข้าไปประคอง “เป็นอะไรหรือเปลา” ใจฉันเริ่มสั่นเมื่อไม่ได้ยินเสียงจากเขา “พี่อัฐ ตอบธารสิ” มือของเขาค่อยเกาะกุมที่มือของฉัน มีเสียงหัวเราะหึๆดังขึ้น เป็นเสียงหัวเราะจากเขาที่ ไพเราะที่สุดที่ฉันเคยได้ยินมา “ทำอะไรนะ” ฉันดีมือเขา “ทำแบบนี้ธารหัวใจจะวายตาย” เขา หัวเราะอีกแล้วว่า “หยาให้เมีย” (ขมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 118)

7. การได้ฝึกช่วยเหลือตนเอง จากเหตุการณ์ ปลายธารไม่สลาย ไม่สามารถดูแลเขาได้ เป็นจุดเริ่มต้นของการที่อิฐได้มีโอกาสทำกิจวัตรประจำวันด้วยตัวเอง เมื่อเริ่มเดินได้ดีขึ้น พุดได้ดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายจากตอนที่ 23 ที่ว่า

“...ผมมองดูตัวเอง ผมยังไม่ได้ลุกจากที่นอน ทุกวันผมต้องรอจนเมื่ยมมาปลุก และช่วยจัดเตรียมแปรงสีฟัน ยาสีฟัน ตลอดจนชุดเสื้อผ้าที่จะใส่ให้ แต่วันนี้เธอไม่สามารถทำให้ผมได้ เช่นนั้น เพราะเธอเองไม่สลาย ผมต่างหากที่ควรจะช่วยเธอ แต่ผมกลับต้องช่วยตัวเองก่อน...” (หมักร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 189)

8. การได้รับโอกาสในการทำงาน ซึ่งจะเห็นได้จากฉากที่รักศิลป์เพื่อนของอิฐ โทรมาชวนอิฐไปทำงานในตำแหน่งที่ปรึกษาที่บริษัทเคหาสน์อีกครั้ง จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 24 ที่ว่า

“..ไม่เป็นไรนี้หว่า” รักศิลป์ว่า “มึงก็มาเป็นที่ปรึกษาลิ เข้ามาอาทิตย์ละสองวันสามวัน อยู่เฉย ๆ ระวังราขึ้นสมองนะมึง” (หมักร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 200)

สถานการณ์ของอิฐจึงเปลี่ยนไปอีกครั้งคือ เขาเข้าไปมีสถานภาพเป็นที่ปรึกษาของบริษัทเคหาสน์ แม้ว่าในบางครั้งเขาจะยังคงมีอารมณ์คึดคุ่มร้ายอยู่บ้าง เมื่อมีอะไรไม่ได้ดั่งใจ และความเข้าใจผิดของเขาเองที่คิดว่าปลายธารกับวัฏจะ ชายหนุ่มที่เข้ามาช่วยเหลือ ซึ่งเกี่ยวกับครอบครัวของเขาเป็นชู้กัน

9. การรู้จักควบคุมอารมณ์ จะเห็นว่าเมื่อแรกพิการนั้นอิฐมักจะแสดงอารมณ์รุนแรงเมื่อไม่ได้ดั่งใจ แต่หลังจากถูกรอบข้างไม่ว่าจะเป็น ปลายธาร เต็มสุข ไม่เอาใจเขาเหมือนเมื่อแรกพิการ การเรียกร้องความสนใจที่เริ่มไม่ได้ผล อิฐก็ค่อย ๆ ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น แม้จะยังวิตกกังวลว่าปลายธารเป็นชู้กับวัฏจะ แต่เขาก็สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากฉากที่อิฐคุยกับวัฏจะ ในนวนิยายตอนที่ 26 ที่ว่า

“...ถ้าผมจะแต่งงานก็ต้องหาคนให้ได้อย่างพิการนี้แหละครับ เธอเป็นผู้หญิงพิเศษจริง ๆ” ผมนิ่ง ไฟที่ถูกจุดประกายขึ้นลามเลียจนแทบจะออกมาทางปากและทางตา ผมพยายามข่มความรู้สึก ร้อนร่าเหล่านั้ บอกตัวเองว่านี่เป็นแผนของมันที่จะแกล้งให้ผมล้มลงอีกครั้ง เพื่อที่มันจะได้เอาเมียผมลูกผมไปเป็นของมัน...” (หมักร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 218)

10. การกลับสู่สถานภาพความเป็นพ่อ หลังเหตุการณ์การเสียชีวิตของแม่ย่า กับการได้ไปนอนที่วัดกับลูกชายฝาแฝดซึ่งบวชเณร ทำให้เขารู้สึกว่าสถานภาพความเป็นพ่อของเขากลับมาอีกครั้ง ดังจะเห็นได้จากข้อความจากนวนิยายตอนที่ 32 ที่ว่า

“...คืนนั้นเราสามคนพ่อลูกนอนมุ้งเดียวกัน เป็นวันแรกในรอบหลายปีที่ผมได้นอนกับลูก ก่อนนอนเณรวันเบียดเข้ามาในแขนของผมแล้วถามว่า “คุณพ่อไม่โมโหร้ายแล้วใช่ไหมฮะ” ผม

พยักหน้า กอดลูกสองคนไว้แน่น รู้สึกอยู่ในวินาทีนั้นว่า มาบ้านเกิดในครั้งนี้มีทั้งสูญเสียและทั้งได้คืน...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 266)

11. การเปลี่ยนสถานภาพเป็นพระสงฆ์ การเสียชีวิตของแม่ย่าและเหตุผลอื่นๆสอนให้อิฐรู้ว่า เขาต้องดูแลตัวเองให้มากกว่านี้ ดังนั้น เขาจึงมีความคิดจะอุปสมบท เมื่ออิฐอุปสมบทแล้ว สถานภาพของเขาก็ถูกเปลี่ยนไปเป็นพระสงฆ์ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 33 ที่ว่า

“...ผมได้ฉายาว่าอิฐขาวโร บวชอยู่เจ็ดวัน สิ่งที่น่าตื่นเต้นคือ ทั้งเจ็ดวันนั้น ตอนเดินบิณฑบาตกับท่านเจ้าอาวาส ลูกแฝดสองคนมาเดินตามเป็นเด็กวัด ผู้คนใส่บาตรกันยกใหญ่ เพราะเอ็นดูเด็กแฝด...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 273)

12. ความพยายามกลับมาเป็นพ่อที่สมบูรณ์ของลูก หลังจากที่ถูกอิฐลาสิกขาบทและกลับมาอยู่บ้านที่กรุงเทพอีกครั้ง สิ่งแรกที่เขาพยายามทำคือ จีบลูกบาสเกตบอลโยนลงห่วง เพื่อให้เขาสามารถเล่นบาสเกตบอลกับลูกชายฝาแฝดได้ ดังข้อความในนวนิยายตอนที่ 34 ที่ว่า “...สิ่งแรกที่ผมพยายามทำก็คือ การออกไปโยนลูกบาสเล่นกับลูกแฝดที่สนามหน้าบ้าน ผมหยิบลูกบาสได้ไม่ถนัดมือ ลูกสองคนหัวเราะขำกันใหญ่ แรกทีเดียวไม่มีลูกไหนที่ออกจากมือผม แล้วเข้าห่วงเลย วินาทีกับลงไปในอนกถึงแล้วร้องว่า “คุณพ่อที่โหดเลย คุณพ่อที่โหดเลย” แต่วันซึ่งไม่เคยซ้ำเติมใคร กลับทำเสียงอ่อย ๆ ว่า “ก็คุณพ่อไม่สบายนี่ นะคุณพ่อละ...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 275)

13. การกลับสู่สถานภาพความเป็นสามี อิฐรู้สึกว่าสถานภาพความเป็นสามีของเขา กลับมาอีกครั้ง เมื่อได้รับฟังปัญหาของเต็มสุข เธอเล่าว่าเธอหลงรักผู้ชายที่มีภรรยาแล้ว จากนั้นอิฐก็ถามเต็มสุขว่าเขาน่าเกลียดมากไหม แล้วเขาก็ได้รู้ว่าปลายธารเป็นภรรยาที่ดีมาโดยตลอด ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายจากตอนที่ 37 ที่ว่า

“...เต็มยังสงสัยเลยว่าพี่ธารเขาทนได้อย่างไร เป็นเต็ม เต็มเปิดไปนานแล้ว” ผมยิ้ม ข้างนอกเดินระริกไปด้วยความรู้สึกบางอย่างที่เพิ่งค้นพบ “คุณวิทยังว่าเลยว่าพี่ธารเป็นผู้หญิงพิเศษ” น่าแปลกที่ผมฟังประโยคนี้ของเต็มสุขโดยไม่สะทกสะเทือนใด ๆ เพราะเธอเป็นผู้หญิงพิเศษจริง ๆ...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 303)

14. การกลับสู่สถานภาพความเป็นสามี ความเป็นพ่อ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ อิฐรู้สึกว่าสถานภาพความเป็นพ่อ เป็นสามี กลับมาสมบูรณ์อีกครั้ง แม้ร่างกายจะยังไม่ฟื้นตัวร้อยเปอร์เซ็นต์ เมื่อเขาได้ขับรถให้ภรรยาและลูก ๆ นั่ง ดังข้อความในนวนิยายจากตอนที่ 38 ที่ว่า

“...ผมสตาร์ทรถ เสียงเครื่องดังกระหึ่มขึ้น ผมรู้แล้วว่าผมไม่ตื่นเต้นกับเสียงใด ๆ ทั้งสิ้น ขาของผมที่มีปัญหาไม่มีปัญหาอีกต่อไป รอคอย ๆ เคลื่อนออกไปช้า ๆ “ผมทำได้แล้ว” ผมตะโกนก้องอยู่คนเดียวในใจ...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 310)

15. การเอาชนะสิ่งเลวร้ายที่สุดในชีวิต อีซูรู้สึกว่าคุณภาพของเขากลับมาเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ เมื่อรู้ว่าปลายธารทอง เพราะนั่นหมายถึงสัญลักษณ์และรางวัลที่เขาได้เอาชนะสิ่งเลวร้ายที่สุดในชีวิตได้แล้ว ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายจากตอนอวสานที่ว่า

“...ผู้หญิงนะ ธาร ผู้หญิงนะ” อีซูร้อง เขารู้สึกหัวใจฟูเต็ม การท้องของปลายธารในครั้งนี้มีความหมายต่อเขาอย่างใหญ่หลวง มันหมายถึงความสุขสมบูรณ์ในครอบครัวของเขา และในขณะที่เดียวกัน มันหมายถึงความไม่พ่ายแพ้ในตัวของเขา...” (หมักร แสงกระจ่าง, 2546, หน้า 119)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ

1. ความพิการจากโรคทางกาย การเปลี่ยนแปลงสถานภาพจากผู้ที่มียารักษาปกติเข้าสู่สถานภาพของผู้พิการทางการเคลื่อนไหว (อัมพาตซีกขวา) เกิดจากการที่อีซู ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงและภาวะเส้นเลือดในสมองอุดตัน ซึ่งเป็นผลจากการที่เขาทำงานหนักจนไม่มีเวลาพักผ่อน

2. ภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ความพิการทำให้อีซูท้อแท้สิ้นหวัง เจ็บปวดจากความพิการของตนเองไม่ว่าจะเป็น การที่เขาไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง ไม่สามารถแสดงบทบาทตามสถานภาพความเป็นประธานบริษัทเคหาสน์ หัวหน้าครอบครัว สามี และพ่อได้เหมือนก่อนเกิดความพิการ

3. ความรักครอบครัวของตัวละครพิการเอง ทำให้อีซูค่อยๆ ควบคุมอารมณ์ได้ ความรักที่เขามีต่อลูกชายฝาแฝดทั้งสอง และภรรยา ทำให้เกิดความกลัวว่าจะมีใครมาแย่งลูกชายฝาแฝดและภรรยาไปจากเขา ความกลัวว่าตนเองจะเกิดอาการความดันโลหิตสูงขึ้นอีก และความช่างคิด ช่างพูดตามประสาเด็กของลูกชายฝาแฝดทั้งสอง ทำให้เขาไม่อยากพิการ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้

4. การได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่จากสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็น การดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากภรรยา กำลังใจจากพี่ชาย ซึ่งจะเห็นได้จากการที่พี่ไม้มักจะให้กำลังใจอีซู จนอีซูยอมทำกายภาพบำบัด ทำให้อีซูลุกขึ้นมาต่อสู้กับความพิการของตนเองจนสามารถกลับสู่สถานภาพเดิมที่เขาเคยมีก่อนเกิดความพิการได้

5. การมีสิ่งเปรียบเทียบที่ดี การมีครอบครัวของเพื่อน (กนก ชลิตา และกอล์ฟ) เป็นสิ่งเปรียบเทียบ ทำให้อีซูต้องการทำหน้าที่พ่อให้ได้ ซึ่งจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่อีซูเห็นกนก ลงไปเล่นฟุตบอลกับกอล์ฟ วินกับวัน หลังจากลาสิกขาบทและกลับมาอยู่บ้านที่กรุงเทพฯ อีซูจึงพยายามจับลูกบาตเกตบอลโยนลงห่วง

6. การลดทิวในจิตใจ จากเดิมอีซูมีความรู้สึกเกลียดแม่ที่มีชู้จนมีเขาเกิดมา หลังจากเม้ย่ำป่วยเป็นโรคมะเร็งปากมดลูกและเสียชีวิตลง เขาก็ได้รู้ว่าแม่รักเขามาก

ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย

จากการศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง “แบ่งฟ้าปันดิน” โดยมีอิฐ วาทีน สายสมุทร เป็นตัวละครหลักและตัวละครพิการในเรื่อง สามารถสะท้อนให้เห็นสถานภาพของคนพิการที่เป็นจริงในสังคมไทยดังต่อไปนี้

1. สถานภาพความพิการภายหลัง จะเห็นได้ว่าคนพิการจำนวนไม่น้อย มิได้มีความพิการมาแต่กำเนิด คนที่มีร่างกายปกติเองก็เกิดความพิการในภายหลังได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากโรคทางกายและอุบัติเหตุ ดังเช่นในกรณีของอิฐตัวละครพิการในเรื่องที่ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง และเส้นเลือดในสมองอุดตัน ทำให้เกิดความพิการทางการเคลื่อนไหว อัมพาตซีกขวา
2. การมีหลายสถานภาพในคราวเดียวกัน นวนิยายเรื่อง “แบ่งฟ้าปันดิน” สะท้อนให้เห็นว่าคนพิการหนึ่งคนมีหลายสถานภาพได้เช่นเดียวกับคนที่มีร่างกายปกติ ไม่ว่าจะเป็น สถานภาพความเป็นลูกของพ่อแม่ สถานภาพความเป็นสามีของภรรยา สถานภาพความเป็นพ่อ สถานภาพความเป็นเพื่อน เป็นต้น
3. สถาบันทางสังคมกับความเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้พิการ นวนิยายเรื่อง แบ่งฟ้าปันดิน สะท้อนให้เห็นว่า บทบาทของสถาบันทางสังคม สามารถเปลี่ยนแปลงสถานภาพของคนพิการในสังคมได้ โดยในที่นี้จะกล่าวถึงบทบาทของสถาบันครอบครัวและสถาบันศาสนา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับนวนิยายเรื่อง “แบ่งฟ้าปันดิน” ที่ว่า
4. สถาบันครอบครัว มีบทบาทในการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ ให้ความรักความเข้าใจ ให้ความหวังและกำลังใจแก่คนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการที่มีได้มีความพิการมาแต่กำเนิด คนพิการกลุ่มนี้ จะรู้สึกว่ตนเองสูญเสียสถานภาพทุกอย่างที่เคยมี ต้องเริ่มปรับตัวรับใจให้เหมาะสมกับร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไป สถาบันครอบครัวจึงมีส่วนอย่างมากในการช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพทางกาย ให้ความรักความเข้าใจ ความหวัง กำลังใจ แก่คนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถกลับมาดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขอีกครั้งในสังคม แม้ว่าร่างกายจะพิการก็ตาม ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจให้กับคนพิการโดยตรง ทำให้คนพิการรู้สึกว่า แม้ร่างกายจะพิการ เขาก็ยังคงแสดงบทบาทตามสถานภาพความเป็นลูกชาย สามี หัวหน้าครอบครัว พ่อ และสถานภาพอื่น ๆ และเปลี่ยนจากสถานภาพคนพิการที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ มาเป็นคนพิการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
5. สถาบันศาสนา มีบทบาทในการเยียวยาจิตใจให้กับคนพิการ และเมื่อคนพิการเปลี่ยนสถานภาพเป็นพระสงฆ์ วิถีชีวิตของคนพิการก็ต้องอยู่ภายใต้สถาบันศาสนา

สถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง แมวดำในสวนสี่ชมพู

1. สถานภาพผู้พิการทางร่างกาย ตัวละครพิการในเรื่องเป็นตัวละครหลักชื่อ

“นิทร เคนงาม” มีสถานภาพเป็นผู้พิการทางร่างกาย มีความพิการภายหลัง จากอุบัติเหตุ พลัดตกจากหลังคาบ้าน เมื่ออายุ 12 ปี ทำให้ไม่สามารถกลับมาเดินได้อีกต่อไป ภายอุปกรณ์ที่ใช้คือ รถเข็นล้อเลื่อน ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายในตอนอวสานที่ว่า

“...นิทรนั่งมองบรรยากาศรอบอย่างอึ้งอ้อมใจ เมื่อก่อนหน้านี้เขายังเป็นเด็กขายนิทร ยอดพศของแม่ ที่หาเรื่องเข้าๆออกๆ โรงพยาบาลเป็นว่าเล่นจนแม่และครูเอื้อมระอา และเมื่ออายุได้ 12 ปี เขาก็ได้ตกจากหลังคา กลายเป็นเด็กขายนิทรที่ต้องนั่งรถเข็น และไม่ยอมไปโรงเรียน จนสองปีสุดท้าย เกิดปัญหาต้องไปนอนอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเจ้าขายนิทราก่อนจะฟื้นขึ้นมาและหายเป็นปกติ ราวกับว่าไม่เคยเจ็บไข้ได้ป่วยมาก่อน...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2547, หน้า 209)

2. สถานภาพความเป็นลูก นิทรมีสถานภาพเป็นลูกชายคนเดียวของนางราตรี เคนงาม ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยาย จากที่นิทรไปรับรางวัลจิตรกรรมดีเด่นที่อาคารศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติที่ว่า

“...นิทร เคนงาม อยู่ในชุดผ้าฝ้ายสีครีมนั่งอยู่ในรถเข็น เขาเข็นตัวเองมาช้าๆ ผู้หญิงวัยกลางคนที่เดินอยู่ข้างๆรถเข็นนั้นก็คือ นางราตรี เคนงาม ผู้เป็นแม่ นางแต่งตัวในชุดผ้าไหมสีชมพูเข้ม ผ้าขึ้นทอมือสีดำสอคล้ายเส้นเขียว ทั้งสองคนแหวกผู้คนแตกออกเป็นทางมุ่งมาทางโต๊ะลงทะเบียน...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2547, หน้า 207)

บทบาทของตัวละครพิการ

1. การไม่ยอมรับความพิการของตนเองนำมาสู่ความพิการทางใจ สามปีแรกหลังจากพิการเดินไม่ได้ นิทรกลายเป็นคนเก็บตัวอยู่แต่ในบ้าน ไม่เคยยอมรับความจริงว่าตนเองพิการ นิทรอาละวาดใส่แม่ซึ่งเป็นคนเดียวที่ดูแลเขาราวกับคนเสียสติ เขาไม่เคยยอมออกมาจากห้อง ไม่ยอมเห็นเดือนเห็นตะวัน เขาอยู่แต่กับตนเอง ครอบงำอยู่แต่กับความพิการเดินไม่ได้ โดยไม่สนใจว่าแม่ของเขาจะทุกข์ทรมานเพียงใด ดังข้อความในนวนิยายตอนที่ 4 วายุ ที่ว่า

“...ไม่ยากवादแล้วไซ้ไหม ไม่ยากवादรูปทำไมต้องทำอย่างนี้ ไม่ยากกินไม่ยากอยู่ก็บอกมาสิลูก จะให้แม่ทำอะไรให้ ทำไม่ต้องอาละวาดขนาดนี้ บอกแม่มา...” ยิ่งพูด แม่ก็ยิ่งเสียใจเสียงแม่ครีเอลง

“แม่ไม่ดีตรงไหนหรือลูก ลูกอยากได้อะไร แม่ก็หามาให้ ลูกอยากกินอะไรแม่ก็หามาให้ อยากอยู่ในห้อง อยากออกไปข้างนอก อยากเลี้ยงแมว อยากเลี้ยงหนู แม่ก็ยอมหมดแล้ว...” (ชมัยกร แสงกระจ่าง, 2547, หน้า 29)

และข้อความในนวนิยายตอนที่ 32 แปลง ที่ว่า

“... แก่ก็บ้ำมาตั้งนานแล้ว” มันย้อนตอบผม “แกบ้ำมาตั้งแต่ประสูติเหตุครั้งนั้น แก อาละวาด แกฟุ้งฟายกับตัวเอง พอพ่อแกหนีไปแกก็เป็นบ้าอีก ฉันทว่าแม่แกอดทนเป็นที่หนึ่ง...” (ชัยกร แสงกระจ่าง, 2547, หน้า 169)

2. การเป็นเจ้าชายนิทราที่ไม่รับรู้โลกแห่งความจริง ปีที่ 4 และปีที่ 5 ของความพิการ นิทรกลายเป็นเจ้าชายนิทรา ท่องเที่ยวไปในโลกแห่งจิตสำนึกของเขาเอง ต้องนอนรักษาตัวอยู่ใน โรงพยาบาล ไม่รับรู้อะไรในโลกแห่งความจริง ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 39 ขวัญคืนที่ว่า

“...ผมนอนนิ่ง หมอเยี่ยม แล้วหันไปบอกแม่ว่า

“เขาคงท่องเที่ยวไปกับจิตสำนึกของตัวเองมานะครับ...เป็นเจ้าชายนิทรามานานแล้วนี้ ครับ ตื่นมาจะให้จำความจริงเลยก็คงทำไม่ได้ คุณแม่ก็ฟังดูแล้วกัน...ผมว่าน่าสนใจ คนไข้ของผม หลายคนก็เป็นแบบนี้แหละ...” (ชัยกร แสงกระจ่าง, 2547, 204)

3. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ การท่องเที่ยวไปในโลกแห่งจิตสำนึก ได้พบแมวดำ น้าขวัญ ได้เรียนรู้จากเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น ได้เรียนรู้ว่า การเดินไม่จำเป็นต้องใช้ขาเสมอไป นิทร ก็ฟื้นขึ้นมาในโลกแห่งความจริง ความพิการทางใจของเขาหายเป็นปกติ แม้จะยังเดินไม่ได้ก็ตาม ซึ่ง จะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 39 ขวัญคืนที่ว่า

“...คำตอบของแม่ทำให้ผมได้คิด โลกของผมแบ่งออกเป็นสองโลกเสียแล้ว โลกภายใน กับโลกภายนอก โลกจริงกับ โลกไม่จริง เพียงแต่ตอนนี้ผมยังลำดับเรื่องราวในโลกจริงไม่ถูก แต่ เรื่องราวในโลกไม่จริงนั้นยังชัดเจนอยู่ คำของน้าขวัญยังแจ่มอยู่ในหัว การเดินไม่จำเป็นต้องใช้ขา เสมอไป ผมลองยกขาข้างหนึ่งขึ้น มันแนบนิ่งอยู่กับเตียง ผมลองยกอีกข้างหนึ่งขึ้น มันก็ยังแนบนิ่ง อยู่กับเตียง ผมมองไปที่มุมห้อง รถเข็นคันเดิมของผมยังอยู่ตรงนั้น

“ผมอยากนั่งรถเข็น” ลีนคำพูดของผม แม่ร้อง “อะไรนะ” สีหน้าแม่เต็มไปด้วยความ แปลกใจ (ชัยกร แสงกระจ่าง, 2547, หน้า 205)

4. ความเปลี่ยนแปลงภายนอกในทางที่ดีขึ้น หลังจากนิทรฟื้น เขาก็เปลี่ยนไป เขาอยาก นั่งรถเข็น หลังออกจากโรงพยาบาล เขาก็เข็นรถเข็นไปทุกๆที่ที่อยากไป ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความ ในนวนิยายตอนอวสานที่ว่า

“...หลังจากตื่นฟื้นขึ้นมาแล้ว นิทรเข็นรถเข็นไปในทุกที่ เพราะเขาคิดว่าการเดินไม่ จำเป็นต้องใช้ขาก็ได้...” (ชัยกร แสงกระจ่าง, 2547, หน้า 209)

5. การเอาชนะความพิการทางกายและใจ ในตอนอวสานของเรื่อง นิทรได้วาดภาพสี น้ำมันชื่อ แมวดำในสวนสีชมพู ส่งเข้าประกวด รางวัลจิตรคดีเด่น และได้รับรางวัลชนะเลิศ ซึ่งเป็น

การพิสูจน์ว่า เขาได้เอาชนะความพิการทางกายและใจของตนเองได้สำเร็จ ดังข้อความในนวนิยายตอนอวสานที่ว่า

“... ประเภทจิตรกรรมสีน้ำมัน ราววัลยอคเยี่ยมได้แก่ แมวดำในสวนสี่ชมพู ของนายนิทร เด่นงาม...” เสียงประกาศดังก้อง

คนปรบมือดังสนั่นทั้งหอประชุม เมื่อนิทรขึ้นรถเข็นออกมาประธานในพิธียิ้มให้เขาอย่างอ่อนโยน...” (ขมัยกร แสงกระจ่าง, 2547, หน้า 210)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ

1. คนรอบข้าง คนรอบข้างของนิทรในโลกแห่งจิตสำนึก คือ น้ำขวัญ มีส่วนช่วยให้นิทรมีจิตใจที่เข้มแข็งมากขึ้น และทำให้นิทรเห็นว่า การเดินไม่จำเป็นต้องใช้ขาเสมอไป ทำให้นิทรกลับมาดำเนินชีวิตตามปกติ แม้ว่าร่างกายจะพิการในโลกแห่งความจริง

2. การเปลี่ยนแปลงทางความคิด จากเดิมที่นิทรไม่ยอมรับความจริงเกี่ยวกับความพิการของตนเอง กลายเป็นคนที่มีจิตใจเข้มแข็ง ขณะที่แมวดำ คือจิตสำนึกในด้านร้ายของเขา ทำให้เขาได้เรียนรู้โลกอีกด้านหนึ่งภายในใจของตนเอง

3. การเห็นคุณค่าของความรักที่แม่มีให้ การที่นิทร ไม่มีแม่อยู่ในโลกแห่งจิตสำนึก ซึ่งเริ่มต้นจากการมาของน้ำขวัญและแม่หิ้วกระเป๋าสีเสื้อผ้าออกจากบ้าน ทำให้เขาคิดถึงแม่ มองเห็นความรักที่แม่มีต่อเขา ทั้งที่ก่อนหน้านี้ นิทรไม่เคยเห็นความรักของแม่ ที่ผู้ดูแลสำคัญดูแลเขาเพียงลำพัง นับตั้งแต่เขากลายเป็นคนพิการ

ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย

1. สถานภาพความพิการทั้งทางร่างกายและจิตใจ นวนิยายเรื่อง “แมวดำในสวนสี่ชมพู” สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ที่มีได้มีความพิการมาแต่กำเนิด โดยเกิดความพิการภายหลังจากอุบัติเหตุ มักจะมีความพิการทางใจร่วมด้วย ในช่วงแรกของความพิการ เนื่องจากยังไม่สามารถยอมรับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เพิ่งเกิดขึ้นได้ ทำให้คนพิการเหล่านั้นมีอารมณ์แปรปรวน ความพิการทางใจนี้จะหายขาดได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจของคนพิการเอง โดยมีกำลังใจจากครอบครัวและคนรอบข้างเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้คนพิการภายหลัง กลับมาใช้ชีวิตปกติในสภาพร่างกายที่พิการได้

2. สถานภาพความเป็นลูก นวนิยายเรื่อง “แมวดำในสวนสี่ชมพู” สะท้อนให้เห็นคนพิการที่มีสถานภาพความเป็นลูก ซึ่งหลังจากเกิดความพิการขึ้นแล้ว ในระยะเริ่มต้นของความพิการ คนพิการจะยังไม่สามารถ หรือยังไม่พร้อมที่จะช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การดูแลคนพิการจึงเป็นหน้าที่ของครอบครัวที่ต้องดูแลคนพิการ ปรับตัวปรับใจให้เหมาะสมกับการดูแลคนพิการทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้คนพิการสามารถกลับมาดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

สถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง อันธการ
ตัวละครพิการในนวนิยายเรื่องนี้เป็นตัวละครรอง โดยผู้ให้ข้อมูลมิได้กล่าวเอาไว้ว่าตัว
ละครพิการชื่ออะไร เพียงแต่ใช้คำแทนตัวละครพิการว่า “ลูก” และ “ตาหนู”

สถานภาพของตัวละครพิการ

1. สถานภาพความพิการ ผู้พิการซ้ำซ้อน โดยตัวละครพิการมีความพิการทางสติปัญญา
และความพิการทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ร่วมด้วย อันเนื่องมาจากการที่แม่ซื้ออย่างรุนแรงขณะ
ตั้งครรภ์ และการสำลักน้ำคร่ำขณะคลอด ทำให้สมองของตัวละครพิการมีพัฒนาการช้ากว่าเด็กปกติ
จึงจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างอันธการกับแพทย์ในนวนิยายตอนที่ 10 ที่ว่า

“...คดีความอยู่ในศาลเป็นปี พร้อมกันนั้นความผิดปกติของลูกก็ฉายชัดตามวัยที่เพิ่มขึ้น

“ไม่ถึงกับปัญญาอ่อนหรอกค่ะ” คุณหมออธิบายช้า ๆ แ่ความเจริญของสมองช้ากว่าวัย
เท่านั้นเอง” ฉันรู้สึกเหมือนแผ่นดินตรงหน้าถล่มลงไป

“สาเหตุมิได้หลายประการ อาจเกิดจากตอนตั้งครรภ์ ตามประวัติของคุณเคยซื้ออย่าง
รุนแรง แล้วยังตอนเกิดเด็กสำลักน้ำคร่ำ”

“แล้วไม่มีทางรักษาเลยหรือคะ”

“มีค่ะ แต่อาจจะช้ากว่าเด็กธรรมดา เราต้องดูแลเป็นพิเศษ การเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน
ต้องค่อย ๆ สอน ค่อย ๆ ให้ความรู้...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 166)

2. สถานภาพทางครอบครัว ตัวละครพิการมีสถานภาพเป็นลูกชายของอันธการกับวัฒน
วงศ์ จึงจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 10 ที่ว่า

“...ยิ่งโตตาทนุยิ่งเหมือนคุณวัฒนวงศ์ หากไม่มีอาการผิดปกติทางสมองเสียอย่างเดียว
ลูกจะเป็นความภาคภูมิใจของฉันอย่างใหญ่หลวง...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 166)

สถานภาพความเป็นลูกบุญธรรมตามกฎหมายพอเดียวกันกับอันธการ จึงจะเห็นได้จาก
บทสนทนาระหว่างอันธการกับพ่อในนวนิยายตอนที่ 9 ที่ว่า

“...สงสารแต่คนในบ้านเรา แก่เฒ่ากันแล้วทั้งนั้น ถ้าไม่มีคนเลี้ยงจะลำบาก คุณแม่เขา
เลี้ยงของเขามาได้ เราก็ต้องตามเลี้ยงกันไป” ความรู้สึกผูกพันเช่นนี้ลึกซึ้งยากที่จะอธิบายได้

“ถ้าพ่อเป็นอะไร ไปก็อยากให้อันดูแลต่อไป”

“ค่ะ” ฉันรับปากทั้งที่ไม่รู้ว่าจะรับภาระได้นานแค่ไหน

“ข้าวของที่เหลือถึงอยากให้ตกทอดรับไว้ แต่คนอื่นช่างเขาเถอะ เขาน่ะมีของเขากันอยู่
แล้ว แต่ไอ้ความโลภเลยพาทอยากได้เพิ่มอีก เอาใจ” น่าแปลกที่ท่านั่งเลอยู่คนเดียวหนึ่ง ก่อนจะพูด ไม่เต็ม
ปากนัก

“เด็กที่เกิดใส่ชื่อพ่อเสีย แล้วจะทำหนังสือไว้ให้ อย่างอื่นมันจะได้ไม่มีปัญหา...”

(ทมยันตี, 2547, หน้า 138-139)

สถานภาพความเป็นหลานชายของคุณศรีและคนเฒ่าคนแก่ที่อาศัยอยู่ในบ้าน ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 9 ที่ว่า

“...หากเมื่อฉันกลับมาถึงบ้านฉันก็รู้ซึ่งถึงคำว่ารักและปราณี เพราะผู้เฒ่าผู้แก่ทั้งหลายมาชุมนุมกันสวดนกลางเรือน หน้าบ้านปูเสื่อจันทบูรผืนใหญ่ ตรงกลางวางบายศรีปากชม ฟูก หมอน เครื่องหูกยาครบ

“ไหนด ไหนด ไหนด ขอคุณน้อย” คุณพ่อค้อยวางนายตัวเล็กอย่างภาคภูมิใจ

“โอ พ่อคุณ หลับปุย ล้างมือกันรึยัง ใครล้างแล้วจับได้ทุกคน”

“คำ คำ” มีแต่เสียงรับและมืออันเหยียวย่น มีรอยเประน้ำหมากบ้าง คราบขางไม้ บ้างก็คอยลูบไล้แขนขาอย่างเบามือ...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 151)

บทบาทของตัวละครพิการ

1. การไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เนื่องจากตัวละครพิการมีพัฒนาการทางสมองช้ากว่าเด็กปกติ ทั้งการพูด การเดิน และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ทำให้ตัวละครพิการไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ จึงจำเป็นต้องมีผู้ดูแลอย่างใกล้ชิดคือ คุณศรี ดังจะเห็นได้จากคำบรรยายและบทสนทนาระหว่างอันธการกับคุณศรีในนวนิยายตอนที่ 10 ที่ว่า

“...แม่ จี” ลูกยังพูดไม่ชัดทั้งที่วัยล่วงเลยไปมากแล้ว

“ดี บ่าย เตียว” เมื่อเป็นเช่นนั้นฉันก็ต้องเก็บลูกไว้ในบ้าน โดยมีคุณศรีเป็นผู้ดูแล

“แล้วเรื่องเล่าเรื่องเรียนล่ะจะทำยังไง” คุณศรีเป็นทุกข์

“โรงเรียนไหนเขาก็คงไม่รับหรอกค่ะ เพราะแก่ช่วยตัวเองไม่ได้...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 167)

2. การไม่ได้รับการศึกษา เนื่องจากทางมูลนิธิลงความเห็นว่าคุณศรีไม่ได้ปัญญาอ่อนเสียทีเดียว เพียงแต่สมองเจริญเติบโตช้ากว่าเด็กปกติ และมีปัญหาทางจิตร่วมด้วย จึงไม่มีมูลนิธิใครรับตัวละครพิการเข้าเรียนหนังสือ ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 10 ที่ว่า

“...ฉันต้องตัดใจอยู่นานกว่าจะลงไปถาม แต่ก็ได้คำตอบว่า

“ที่นี้เรารับเฉพาะเด็กปัญญาอ่อนจริง ๆ ลูกของคุณไม่ใช่เด็กปัญญาอ่อน หากเป็นเด็กที่มีปัญหาทางสมอง ทางจิต ทางนี้ไม่รับค่ะ” ลูกจึงเติบโตเฉพาะในเขตบ้าน ท่ามกลางความหนักใจของเรา...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 167)

3. การถูกละเลยจากแม่ เนื่องจากแม่ของตัวละครพิการต้องทำงานหาเลี้ยงสามชีวิตคือ ตัวละครพิการ คุณศรีและตัวเธอเอง ตัวละครพิการจึงถูกเลี้ยงดูตามยถากรรม ดังจะเห็นได้จาก ข้อความในนวนิยายตอนที่ 11 ที่ว่า

“...แล้วเราก็ไม่ได้สนใจอีก เพราะงานอื่นที่จะต้องทำมีอีกมากมาย ฉันทเองก็เหมือนแม่ทั่ว ๆ ไปที่คิดว่า ปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ของลูกไม่สำคัญเท่าการเลี้ยงดูให้แก่อยู่อีกินดี โดยหาเฉลี่ยใจไม่ว่า จุดเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านั้น เป็นจุดแรกที่จะขยายวงปัญหากว้างขึ้น ท้ายสุดพ่อแม่ก็จะจนปัญญาต่อการแก้ไขจนเราต้องพูดกันว่าสาวยไปอยู่เสมอ...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 180)

4. การแสดงพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติ หลังจากตัวละครพิการเห็นแม่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ตัวละครพิการจึงเริ่มมีการแสดงพฤติกรรมทางเพศผิดปกติ เช่น การเปิดฝ้านุ่งของตนเองดู การแอบดูแม่อาบน้ำ ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างคุณศรีกับอันธการที่ว่า

“...หนูนี้ซักรจะเล่นแปลก ๆ เผลอไม่ได้เป็นจับเปิดฝ้าดู” ถึงจะอายุมากแล้วแต่คุณศรีไม่เคยพูดเรื่องบัดสีบัดเถลิงได้เต็มปาก

“วันก่อนหนูอาบน้ำก็ไปเมียงๆดู”

“จะเป็นหนู่มละมั้ง” คุณศรีพยายามหัวเราะ ถ้าเกิดมีเมียจะทำยังงี้”

“อ๊ย! ฉันทูทานอย่างตกใจ คงไม่หรอกกะ อายุเพิ่งสิบกว่า สมองก็เหมือนเด็ก”

“นั่นสิ” คุณศรีก็ล้อตาม...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 179)

การพยายามเปิดฝ้านุ่งผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่ตัวละครพิการชวนลูกสาววัยสี่ขวบของข้าราชการสองสามีภรรยาที่อาศัยอยู่ในห้องใกล้เคียง ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างอันธการกับคุณศรีที่ว่า

“...คือห้องถัดเราไปนี่” ห้องถัดเราไปนี่คือห้องข้าราชการสองสามีภรรยาที่มีลูกสาววัยสี่ขวบ หน้าตาน่ารักและมักเป็นเพื่อนเล่นของตาหนูเป็นประจำ เขามาฟ้องว่าตาหนูทำไม่งามกับลูกเขา”

“ตาย!” ฉันทัวร้อนวาบ โทสะวังขึ้นมาเป็นริ้ว

“ไม่จริงหรอกกะ ก็บางทีเห็นนั่งเล่นตุ๊กตากัน”

“นั่นแหละเขาว่าตาหนูชวนลูกเขาเล่นคัวเมีย” คุณศรีพูดไม่ชัดตามเคย

“สมมุติตุ๊กตาเป็นลูก แล้วก็พยายามเปิดฝ้าลูกเขา...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 182-183)

5. การสามารถช่วยเหลือตนเองเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ เมื่อตัวละครพิการมีวัยที่เพิ่มขึ้น สมองก็ค่อยๆเติบโตตามไปด้วย โดยตัวละครพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การอาบน้ำด้วยตนเอง จากการสอนของแม่ ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 12 ที่ว่า

“...วัยที่ผ่านไปทำให้ลูกเจริญทางความคิดขึ้นอีกนิดหนึ่งจากการช่วยตัวเองทางอาหารการกินไม่ได้ เปลี่ยนเป็นรู้จักกินอยู่ตามเวลา รู้จักอาบน้ำเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว จนดูเฟิน ๆ แก่แทบไม่

ผิดกับวัยรุ่นทั้งหลาย เพียงแต่แกไม่สามารถตัดสินใจหาหรือแยกความผิดความถูกในชีวิตประจำวันได้เท่านั้น...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 200)

6. การถูกขังไว้ในบ้าน เมื่อคุณศรีล้มป่วย ขณะที่แม่จำเป็นต้องไปทำงาน ตัวละครพิการจึงถูกขังไว้ในบ้าน ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างนักศึกษาสาวกับอันธการที่ว่า

“...พี่เพิ่งกลับเระ” สุ่มเสียงเจ้าหล่อนราวกับฉันทันเป็นจำเลยในคดีสำคัญ ฉันทันเห็นน้อยเสียจนได้แต่พยักหน้ารับ “พี่ขังตาหนูไว้ในห้องใช้ไหม” ฉันทันพยักหน้าอีก คราวนี้เจ้าหล่อนแหงเข้าใส่ทันที

“พี่รู้ไหม ถ้าเกิดไฟฟืนไหม้ขึ้นมาลูกพี่จะถูกไฟครอกตายทั้งเป็น พี่เป็นแม่แท้ๆของแกหรือเปล่า ทำไมทรมาณลูกอย่างนี้” ฉันทันกระพริบตาถี่ๆมองคนพูดอย่างอึ้งจรรยาใจ “คนเราทุกคนมีสิทธิมนุษยชน ใครจะขังใครไว้อย่างสัตว์ไม่ได้ สัตว์แท้ๆยังมีคนเมตตากรูณาให้อาหาร แต่นี่คน” เจ้าหล่อนกระแทกเสียง “ทำไมไม่ได้รับการดูแลเยี่ยงสัตว์” ฉันทันหมดแรงที่จะต่อล้อต่อเถียง คนข้างห้องหลายคนเริ่มโผล่หน้าออกมา ฉันทันจึงต้องรีบไขกุญแจห้องโดยเร็ว...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 190)

7. พฤติกรรมการกลัวความมืด เนื่องจากตัวละครพิการมีเหตุการณ์ฝังใจว่ามีคนบุกเข้ามาในบ้านและทำทารุณกรรมแม่ของตนเอง ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 13 ที่ว่า

“...หลายครั้งลูกเคยบอกฉันทันว่า มันมีคนนะแม่กลัว”

“กลัวอะไรลูก” ลูกกลัวความมืดโดยไม่มีเหตุผล ในตอนเด็กย่อมไม่มีความแปลก เพราะเด็กทุกคนมักกลัวความมืด แต่แล้วถึงลูกจะโตขึ้น แกก็ยังกลัวความมืดอยู่นั่นเอง

“คนไหนแม่คน ย่องเข้ามา” แกทำท่าทำทางให้ฉันทันดูไปนานๆจึงเข้าใจว่าแกจดจำสิ่งใดไว้

“ไม่มีแล้วลูก ไม่มีใครย่องเข้ามาทำอะไรเราแล้ว ไม่มีใครเข้ามาได้” ฉันทันไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมเหตุการณ์ในวันนั้นฝังใจแกไปไม่ลบเลือน...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 201)

8. การเลียนแบบพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติอย่างรุนแรง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ตัวละครพิการไล่ปลุกปล้ำนักศึกษาสาวที่มาดูแลเขาขณะที่แม่ไม่อยู่บ้านในนวนิยายตอนที่ 12 ที่ว่า

“...ทั้งยามและคนในแฟลตช่วยกันเป็นโกลาหล ทันทีที่บานประตูเปิดกว้าง เจ้าหล่อนผู้มาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้ลูกฉันทันก็ถลาพรวดออกมา ทั้งเสื้อผ้าและผ้าผมหลุดลุ่ย ดวงหน้าอาบด้วยน้ำตามีเค้าตกใจอย่างใหญ่หลวง

“ไอ้เด็กบ้า ไอ้เด็กบ้า” เสียงพร่ำพรรณนาอยู่เท่านั้น อาการเนื้อตัวสั่นเทา บอกชัดว่าตกใจอย่างแท้จริง

“มันบ้า บ้า” ครั้นพอพบหน้าฉันทันเข้า เจ้าหล่อนก็แหงเข้าใส่

“ทำไมพี่ไม่บอกว่ามันบ้า คอยดูจะไปบอกตำรวจมาจับ จับไอ้บ้าไปใส่ห้องขัง” ตาหนูยื่น
 เอียงคอมองอยู่น้ำประตูดวงตาใสแจ๋วราวกับลูกแก้วภายใต้ขนตาอันเป็นดังปริศนาไส ดวงหน้า
 ขาวผิวอ่อนละออราวกับแพรแจ่มเยว่ จนผู้คนมองอย่างไม่เข้าใจ

“อย่ามาทำหน้าโง่ มันบ้า บ้า” เจ้าหล่อนร้องให้เสียงดังพลางกระพือเท้าเรา ๆ

“หนู” ลั่นค่อย ๆ ปล่อย “อะไรกัน เข้ามาในห้องก่อนไหม เล่าให้พี่ฟังซิ” สัญชาติญาณ
 แห่งความเป็นแม่ทำให้ฉันทระแวงว่าคงเกิดเรื่องไม่งามนัก น่าที่จะพูดกันเงียบ ๆ มากกว่า

“ไม่เอา” เจ้าหล่อนตวาดลั่น

“ไม่เข้าไปอีกแล้ว ไอ้บ้านั่นมันปล้ำหนู” ประโยคสุดท้ายเย็นวาวจนทำให้ฉันรู้สึกละม้าย
 ร่างทั้งร่างจะกลายเป็นหิน

“มันพยายามปล้ำหนู แรงมันยังกะอะไรดี ต้องเอาตำรวจมาจับ หนูไม่ยอม...” (ทมยันตี,
 2547, หน้า 191-192)

การทารุณกรรมทางเพศแม่ของตนเอง ซึ่งเป็นการเลียนแบบภาพการทารุณกรรมทางเพศ
 ที่คนร้าย (ธวัชชัย) ทำกับแม่ของตนเอง ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายบทอวสานที่ว่า

“...บรรณาธิการคะ โปรดเถิด โปรดช่วยฉันด้วย ทุกวันนี้ฉันเป็นโรคกลัวความมืดจับใจ
 เพราะฉันไม่รู้ว่ในความมืดวันไหน เด็กคนนั้นจะถือการฉันทันขึ้นมา ฉันทกลัวผีเท่าที่เดินมาใกล้ กลัว
 แม้แต่ยามเผลอซิดกัน ฉันทกลัวไปเสียหมดทุกอย่าง...” (ทมยันตี, 2547, หน้า 204)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ

1. ความผิดปกติขณะตั้งครรภ์และการคลอดของมารดา ทำให้เกิดความพิการซ้ำซ้อนขึ้น
 นำมาสู่การไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และการไม่ได้รับการศึกษาของตัวละครพิการ

2. การเสียชีวิตของบิดา ทำให้ตานุญธรรมของตัวละครพิการจำต้องจดทะเบียนรับตัว
 ละครพิการเป็นบุตรบุญธรรม เพื่อมิให้ตัวละครพิการต้องกลายเป็นกำพร้าในทางนิตินัย และเป็น
 การยกมรดกต่าง ๆ ที่เหลืออยู่ให้ด้วย

3. การเติบโตในครอบครัวที่มีสมาชิกหลายคน โดยเฉพาะหญิงชราซึ่งเป็นบ่าวไพร่ที่ขาย
 บุญธรรมอุปถัมป์มานานแล้ว ส่งผลให้ตัวละครพิการมีสถานภาพเป็นหลานชายของหญิงชรา
 เหล่านั้น

4. การฝังใจต่อเหตุการณ์ทารุณกรรมตั้งแต่ครั้งวัยเยาว์ การที่ตัวละครพิการพบเห็นการ
 ทารุณกรรมทางเพศมารดาของตนเอง ทำให้เกิดภาพฝังใจ ส่งผลให้ตัวละครพิการเกิดความผิดปกติ
 ในการแสดงพฤติกรรมทางเพศ กลัวความมืด กลัวคนจะเข้ามาทำร้าย นำมาสู่การที่มารดาต้องขังตัว
 ละครพิการไว้ในบ้าน และนำมาสู่การที่ตัวละครพิการทารุณกรรมทางเพศมารดาของตนเอง

ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย

1. สถานภาพความพิการ ผู้พิการซ้ำซ้อน นวนิยายเรื่องอันธการสะท้อนให้เห็นชีวิตของผู้พิการซ้ำซ้อนที่มีความพิการทางสติปัญญาและพิการทางการแสดงออกทางพฤติกรรมและอารมณ์ ซึ่งความพิการนี้อาจเกิดขึ้นได้จากความผิดปกติขณะแม่ตั้งครรภ์และการคลอด ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสมองของเด็ก ซึ่งผู้ที่มีความพิการซ้ำซ้อนจะต้องมีผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด และมักไม่ได้รับการศึกษาจากมูลนิธิ เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความพร้อมที่จะรับผู้พิการเหล่านี้ไปฟื้นฟูสมรรถภาพ หน้าที่การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจึงเป็นของครอบครัว

2. สถานภาพทางครอบครัว นวนิยายเรื่อง อันธการ สะท้อนให้เห็นว่า คนพิการที่เกิดและเติบโตในครอบครัวที่มีสมาชิกหลายเพศ หลายวัย ส่งผลให้คนพิการมีสถานภาพหลายสถานภาพตามความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

สถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง ตุ๊กตาไล่ฝน

1. สถานภาพความพิการ ผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ไหม ตัวละครหลักของเรื่อง มีสถานภาพเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหว เนื่องจากขาซ้ายเป็น โปลิโอ มีลักษณะลีบเล็กกว่าขาข้างขวา ลักษณะการเดินคือ เดินกระเผลก ไม่มีกายอุปกรณ์ใด ๆ ในการอำนวยความสะดวก ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาว ที่ว่า

“...ฉันดึงหน้าต่างเปิดเข้ามา เดินกระเผลกออกจากห้องนอน ก้าวตามขั้นบันไดลงสู่ชั้นล่างของบ้าน ด้วยท่วงท่าการเดินที่เสียสมดุลจากลักษณะขาสองข้างที่มีน้ำหนักไม่เท่ากัน จึงสร้างความลำบากไม่น้อย เมื่อต้องเดินลงบันได ฉันจับราวบันไดแน่นอย่างระมัดระวัง...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 21)

2. การมีหลายสถานภาพในคราวเดียวกัน ไหมมีสถานภาพเป็นลูกสาวคนโตของพ่อแม่ พี่สาวของแก้ว ดังจะเห็นได้จากการบรรยายถึงครอบครัวของไหมในนวนิยายตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาวที่ว่า

“...พ่อกับแม่และแก้วน้องสาวของฉันวัยสี่ขวบคงกำลังจะกลับบ้าน ฝนที่ตกลงมาอาจจะทำให้พ่อต้องขับรถช้าลง เพราะถนนลื่น อันตราย...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 19)

สถานภาพความเป็นหลานของน้าวรรณกับน้าโรจน์เพื่อนของแม่ ดังจะเห็นได้จากข้อความที่บรรยายถึงการที่แม่ของไหมมักจะไปปรับทุกข์กับน้าวรรณบ่อยครั้งในนวนิยายตอนที่ 2 ปืนสีดำสนิทในมือแม่ที่ว่า

“...แม่มักไปบ้านน้าวรรณทุกครั้งที่แม่เศร้า ระยะหลังมานี้ฉันได้ไปที่นั่นค่อนข้างบ่อย ครั้งล่าสุดคือสามวันก่อน

ฉันจำได้ดี...พอไปถึงบ้านน้ำวรรณ แม่ก็ได้แต่ร้องไห้ร้องไห้ น้ำวรรณจึงพาแม่ไป
หลังบ้าน เพราะหน้าบ้านเป็นร้านขายของ ฉันรู้สึกเกรงใจน้ำโรจน์ สามีน้ำวรรณที่ไปรบกวนอย่าง
นั้น เพราะหากแม่ไป น้ำโรจน์จะขายของอยู่หน้าร้านเพียงคนเดียว บางครั้งฉันช่วยขาย แต่ก็รู้สึกว่
รบกวนอยู่ดี...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 79)

นอกจากนั้นยังมีสถานภาพเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 ดังจะเห็นได้จากการ
บรรยายฉากที่ใหม่กำลังเตรียมตัวไปโรงเรียนในวันเปิดภาคเรียนจากตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาล
แดงลายขาว ที่ว่า

“...ฉันแต่งตัวชุดนักเรียนเหมือนเด็กคนอื่นทั่วไป เลือกลีขา กระโปรงสีน้ำเงิน แต่ท่วงท่า
การเดินของฉันแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด เด็กคนอื่นเดินตัวตรงปกติ ขณะที่เวลาฉันเดินจะกระเผลก
โยกไปทั้งตัว นี่แหละคือความปกติของฉัน...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 38)

บทบาทของตัวละครพิการ

บทบาทของตัวละครพิการก่อนครอบครัวแตกแยก

1. การถูกเลี้ยงดูให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ ใหม่เป็นคนพิการที่
พ่อแม่เลี้ยงดูให้สามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ดี สามารถช่วยงานขาย
ต้นไม้ ช่วยงานบ้าน ดูแลน้องสาว เมื่อพ่อแม่ไม่อยู่บ้านได้ไม่ต่างจากเด็กปกติ ดังจะเห็นได้จาก
ข้อความในนวนิยายตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาว ที่ว่า

“...ความจริงแล้ว แม่ให้แก้วอยู่บ้านกับฉัน ให้ฉันดูแลน้อง แต่แก้วร้องให้ทำเฉยๆ บอก
ว่าอยากไปๆสุดท้ายแม่ก็ใจอ่อนให้ไปด้วย...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 19)

และจะเห็นได้จากข้อความในฉากที่ใหม่มาช่วยแม่ทำอาหารในครัวที่ว่า

“...ฉันเดินไปยังตู้เย็น ส่วนแม่ก็ค้ำน้ำพริกกะป๋องอย่างมีความสุข แม่ชอบน้ำพริกกะปิ
มากกว่าน้ำพริกอื่น ๆ ฉันไม่ชอบเพราะมันเผ็ดแถมยังมีกลิ่นเหม็น

ฉันเอาผักสามอย่างที่แม่บอกไปล้างหลังบ้านที่มีประตูเปิดออกไป เลี้ยวซ้ายไปไม่กี่ก้าว
จะพบก้อนน้ำ...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 31)

2. การได้รับการศึกษา พ่อแม่ของใหม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูก ซึ่งจะเห็นได้
จากเหตุการณ์ที่เมื่อใหม่หายป่วยจากปัญหาสุขภาพ พ่อแม่ก็ให้ใหม่เข้าโรงเรียน แม้จะช้ากว่าเด็กคน
อื่นถึงสามปีก็ตาม ดังจะเห็นได้จากข้อความที่บรรยายถึงสาเหตุที่ใหม่ไม่อยากไปโรงเรียนในน
วนิยายตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาว ที่ว่า

“...อีกอย่าง ฉันอายุมากกว่าคนอื่นในโรงเรียนมากถึงสามปี เนื่องจากปัญหาเรื่องสุขภาพ
เลยทำให้เรียนช้ากว่าเพื่อน ฉันจึงเข้ากับใครไม่ได้...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 36)

3. การมีทั้งสุขและทุกข์ในครอบครัว ไหมมีความสุขบ้างทุกข์บ้างกับครอบครัวที่มีพ่อแม่ และแก้ว แม้ว่าจะรู้สึกเหงา ดังข้อความที่บรรยายถึงการที่ไหมต้องอยู่บ้าน ขาดคนเคียงข้างที่ว่า

“...แก้วไปกับพ่อกับแม่ด้วยก็ดี ฉันจะได้ไม่มีภาระเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการขาดคนเคียงข้าง...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 19)

ความผิดหวังที่พ่อแม่ไม่ให้เลี้ยงลูกหมาสีดำ กลัวพ่อที่มีแต่ความดุและเด็ดขาด รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจที่เกิดมาจากการ ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาว ที่ว่า

“... “พ่อคะ ไหมขอเลี้ยงมันค่ะ” พุดพร้อมชูลูกหมาขึ้นด้วยสองมือให้พ่อดู
“เลี้ยงไม่ได้” พ่อเสียงแข็ง

“ไหมสงสัยมันจะ ให้ไหมเลี้ยงมันเถอะนะคะ” สีหน้าและน้ำเสียงฉันแว่วอ้อน “ไหมรับรองว่าจะเลี้ยงมันอย่างดี จะไม่ให้มันร้องเสียงดัง อีเรียรด หรือรบกวนพ่อ”

“เพื่อให้เลือกกระหว่างเอามันไปปล่อยไว้ที่เดิมหรือจะยอมถูกตี” พ่อยื่นข้อเสนอ และพ่อก็รู้ว่าฉันไม่มีทางเลือกอย่างอื่นนอกจากอย่างแรก เอามันไปปล่อยไว้ที่เดิมตรงเชิงสะพาน...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 53)

ความรู้สึกว่าพ่อแม่รักแก้ว น้องสาวมากกว่าเธอ ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาว ที่ว่า

“...แก้วเป็นเด็กที่น่ารัก ลูกคำที่มาซื้อต้นไม้ดอกไม้แทบจะทุกคนต่างชม ฉันก็รู้สึกว่าการที่แก้วน่ารัก ขณะที่รู้สึกว่าตนเองไม่น่ารักเท่านี้ บางครั้งรู้สึกว่าพ่อกับแม่รักแก้วมากกว่า แต่มันก็เป็นแค่ความคิดชั่ววูบ เพราะพ่อกับแม่ย่อมจะรักลูกเท่ากันหมด ไม่ว่าลูกคนนั้นจะน่ารักหรือพิการ...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 62)

ความรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่เข้าใจเธอ และพ่อแม่จะพลั้งปากไปบ้างว่า การมีลูกพิการทำให้พ่อขายหน้าชาวบ้าน จนไหมทะเลาะกับพ่อแม่บ้างในบางครั้ง แต่เมื่อคืนคิดกันแล้ว ไหมก็ยังคงมีชีวิตครอบครัวที่มีความสุขบ้างทุกข์บ้างไปตามสถานการณ์ ดังข้อความในนวนิยายจากตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาว ฉากที่ไหมทะเลาะกับพ่อ ที่ว่า

“ลงมาจากรถ” พ่อตะคอก

ฉันก้าวลงมามากแล้ว ๆ

“แกจะทำให้ฉันขายหน้าไปถึงไหน” พ่อจ้องเขม็งมาที่ฉัน

“ที่ฉันมีลูกพิการ ยังสร้างความขายหน้าให้ไม่พอหรือยัง” คำพูดของพ่อทำให้หัวใจฉัน มีสภาพดั่งกับแก้วที่กำลังร้าว ความเจ็บปวดวิ่งช่านอยู่ในรอยร้าวนั้นก่อนหัวใจจะแตกสลายอย่างไม่เหลือชิ้นดี...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 53)

4. ความแปลกแยกจากผู้อื่น ที่โรงเรียน ไหมเป็นนักเรียนที่ไม่มีเพื่อน และความที่หมาพาพิการทำให้เพื่อน ๆ ที่โรงเรียนต่างล้อเลียนเธอ ทำให้ไหมรู้สึกไม่อยากไปโรงเรียน รู้สึกเหงาจนต้องมานั่งอยู่คนเดียวใต้ต้นहुกวางทุกวันในตอนพักเที่ยง ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาว ที่ว่า

“...ฉันถูกล้อเลียนเรื่องทำเดินเป็นประจำ ถึงจะโกรธอยู่บ้างแต่ก็ไม่ได้ต่อว่าต่อขานออกไป ฉันบอกให้ตัวเองเดินหนีเสมอ หนีมานั่งอยู่ใต้ต้นहुกวางต้นสูงต้นเดิมจนกว่าพักเที่ยงหมดลง...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 37)

นอกจากนั้น ไหมยังมีคู่อริคือ แงง ที่มักจะใช้อำนาจความเป็นหลานของครูฝ่ายปกครอง คุกคามเหยียดหยามเธอ ไปจนถึงการทำร้ายร่างกาย ดังจะเห็นได้จากข้อความจากที่ไหมทะเลาะกับ แงงที่โรงเรียนในตอนที 2 ปีนีลคำสนธิในมือแม่ ที่ว่า

“... “คิดจะลองตีกับฉันไซ้ไหม อีเป้” พูดพร้อมกับถลาตัวเข้ามาผลักฉันอีกครั้งเต็มแรงมือ ฉันเกร็งตัวต้านอย่างแข็งขัน แงงถมมือกลับเร็ว แล้วฉันมีอกกลับมาอีกครั้งหวังจะผลัก ฉันจับหมับเข้าที่มือทั้งสองของเธอ เธอพยายามจะผลักฉันให้ล้มลง ฉันต้านไว้พร้อมกับบีบมือเธอแรง ส่วนเธอก็บีบมือฉันแรงเช่นกัน...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 85)

5. การมีความสุขที่ได้อยู่กับสัตว์เลี้ยงที่รัก ตลอดระยะเวลาหนึ่งเดือนช่วงปิดภาคเรียน เดือนตุลาคม ไหมมีความสุขมาก ที่หมาแมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาวตัวหนึ่งมาอยู่ที่บ้านด้วย ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 1 แมวตัวเมียสีน้ำตาลแดงลายขาวที่ว่า

“...ตลอดช่วงปิดเทอม เป็นระยะเวลาที่แสนจะดีสำหรับฉัน ฉันมีความสุขเพราะมีดอกหมาสีน้ำตาลแดงลายขาวแบ่งปันอยู่ในหัวใจตลอด หมาคอยเป็นเพื่อนคลายเหงาระหว่างขาดันไม้ดอกไม้อยู่ที่บ้าน ฉันยิ้มเสมอเมื่อมองดูหมา...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 35)

บทบาทของตัวละครพิการ หลังจากครอบครัวแตกแยก

1. การทำหน้าที่เสาหลักของครอบครัว หลังจากทีครอบครัวของไหมแตกแยก พ่อไปอยู่บ้านภรรยาใหม่ ไหมก็ต้องลุกขึ้นมาทำหน้าที่เสาหลักของครอบครัว ดูแลบ้าน ดูแลน้องแทนแม่ที่เอาแต่ซึมเศร้า เหม่อลอย ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 2 ปีนีลคำสนธิในมือแม่ หลังเหตุการณ์พ่อแม่ของไหมทะเลาะกัน และพ่อตัดสินใจออกจากบ้านไป ที่ว่า

“...ฉันทำกับข้าวให้แม่และน้องกินมาได้สักอาทิตย์แล้ว ตั้งแต่ที่พ่อออกจากบ้านไป แม่ไม่ได้ขอร้อง ฉันทำเพราะ ไม่อยากให้แม่เหนื่อย แค่เหนื่อยใจแม่ก็เหนื่อยจะแย่อยู่แล้ว...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 76)

2. การเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นทั้งพ่อและแม่ เมื่อแม่ออกจากบ้านไปอีกคน ใหม่ก็เปลี่ยนสถานภาพจากลูกมาเป็นทั้งพ่อ แม่ ดูแลน้องสาวในช่วงปิดเทอม ทั้งที่เจ็บปวดที่พ่อแม่ต่างทิ้งไป ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 3 ตีตกตาไล่ฝนจากดวงดาที่ว่า

“...ฉันนอนคิดทั้งคืน ฉันต้องเปลี่ยนชีวิตของตัวเองใหม่ ฉันอ่อนแอตลอดไปไม่ได้ ฉันไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว ฉันยังมีแก้วต้องดูแล

ฉันวางแผนไว้ว่าจะสร้างร้านดอกไม้ขึ้นมาใหม่ ฉันจะเป็นแม่ค้าขายดอกไม้ผู้ขยัน ขยันแข็ง ฉันอาจไม่ได้เรียนต่อ ม. 1 แต่เมื่อเปิดเทอม แก้วต้องได้เข้าอนุบาล 1 ฉันจะขายดอกไม้ส่งน้องเรียน...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 134)

3. การเป็นฆาตกร หลังจากความเหงา ความเศร้าในจิตใจอันเกิดจากครอบครัวแตกแยก พอกพูนถึงขีดสุด บวกกับการที่ใหม่ไปอยู่บ้านน้าวรรณกับน้าโรจน์และถูกข่มขืนกระทำชำเรา ใหม่ก็กลายเป็นคนเสียสติ หลังจากแม่กลับมาพบกับฝรั่งคนหนึ่งและบอกว่าจะไปอยู่เมืองนอก ใหม่ก็วางยาเบื่อแม่ในอาหาร และใช้ผ้าด้ายดิบรัดคอแก้วจนเสียชีวิต เธอจึงกลายเป็นฆาตกร ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 3 ตีตกตาไล่ฝนจากดวงดา ที่ว่า

“...ดวงดาแม่ก็งัดก็เปิด ฟุ้งฟองน้ำลายไหลอาบแก้มลงคาง...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 142)

และข้อความที่ว่า

“...ฟังสิ แม่ได้ยินหรือเปล่า เสียงน้องร้องไห้...น้องร้องไห้อีกแล้ว” ฉันตะเบ็งเสียงแหบพร่าจนแทบที่ช็อก “แม่ไม่สงสารน้องหรือยังไง ที่ต้องร้องไห้ทุกวัน ๆ” ฉันพูดพร้อมเหลือบเหลือกดวงตาแดงก่ำไปยังร่างเล็ก ๆ ที่คอห้อยอยู่กับผ้าด้ายดิบได้ขยับขึ้นบันได ร่างหนึ่งไม่ไหวติง แลคล้ายกับตีตกตาไล่ฝน...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 144)

4. ความพยายามเปลี่ยนสถานภาพ หลังจากใหม่ฆ่าแม่กับแก้ว เธอก็อยู่ตัวคนเดียว และพยายามเปลี่ยนสถานภาพของตนเอง โดยการไปอยู่กับพ่อ หาผู้ดูแลอีกครั้ง แต่กลับไม่สามารถเปลี่ยนสถานภาพได้ เพราะพ่อมีภรรยาอยู่แล้ว และกำลังจะมีลูกใหม่ ที่สำคัญคือ ใหม่ได้รู้ความจริงว่า เธอไม่ใช่ลูกที่แท้จริงของพ่อแม่ตนเอง ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 4 ได้ค้นล้นทมในคืนฝนตก จากที่ใหม่ได้ยินภรรยาของพ่อพูดถึงเธอ ที่ว่า

“...พี่จะทนเลี้ยงลูกคนอื่นไปถึงไหน ลูกใครก็ไม่รู้ถูกเอามาทิ้งตากฝนไว้ใต้ต้นล้นทมหน้าบ้าน เก็บมาเลี้ยงจนโตขนาดนี้ก็บุญห้วมันแล้ว...” (ศักดา สาแก้ว, 2551, หน้า 199)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ

1. ความพิการทางกาย จะเห็นได้ว่าการที่ขาของโหมมมีลักษณะไม่เท่ากันจากโรคโปลิโอ นั้น ทำให้โหมมมีสถานภาพความพิการติดตัวไปตลอดชีวิต

2. คนรอบข้าง การที่ตัวละครพิการเติบโตขึ้นในสังคมที่มีคนรอบข้างหลายวัย ทั้งที่เป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และผู้ที่เป็นเพียงเพื่อนบ้าน และการที่ต้องไปโรงเรียน ทำให้ตัวละครพิการในเรื่องมีหลายสถานภาพในคราวเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น สถานภาพความเป็นลูก สถานภาพความเป็นพี่สาว สถานภาพความเป็นหลานสาว และสถานภาพความเป็นนักเรียน

3. การพัฒนาศักยภาพไปพร้อมๆกับการเลี้ยงดูของครอบครัว การที่พ่อแม่ให้ความสำคัญกับการฝึกให้ตัวละครพิการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ทำงานบ้าน ช่วยงานของครอบครัวเท่าที่คนพิการสามารถกระทำได้ ทำให้ตัวละครพิการสามารถทำอะไรได้หลายอย่างไม่ต่างจากคนปกติ

4. การส่งเสริมให้คนพิการได้รับการศึกษา การที่พ่อแม่เห็นความสำคัญของการศึกษาว่าแม้ตัวละครพิการเองจะมีร่างกายไม่สมบูรณ์ แต่ก็ต้องได้รับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตัวละครพิการมีสถานภาพความเป็นนักเรียน

5. ความขัดแย้งและความสมหวังในจิตใจ การที่ตัวละครพิการเกิดความขัดแย้งกับคนในครอบครัว และเกิดความขัดแย้งขึ้นในจิตใจของตนเอง ทำให้ตัวละครพิการเกิดความทุกข์ แต่เมื่อความขัดแย้งนั้นหายไป ตัวละครพิการได้รับความสมหวังในจิตใจ ตัวละครพิการก็จะรู้สึกมีความสุข

6. ความรู้สึกแปลกแยกจากผู้อื่น โดยเฉพาะในวัยเด็กที่ต้องไปโรงเรียน ทำให้ตัวละครพิการถูกเด็กปกติด้วยกันล้อเลียน ทำให้ตัวละครพิการรู้สึกแปลกแยกจากผู้อื่น

7. ความกดดันทางจิตใจและการถูกทำร้ายร่างกาย การเกิดปัญหาครอบครัวแตกแยกขึ้นในครอบครัวของตัวละครพิการ ทำให้ตัวละครพิการที่มีความรู้สึกแปลกแยก ความเหงา ความเศร้าในจิตใจและปมด้อยทางร่างกาย ทำให้ตัวละครพิการเกิดความพิการทางใจร่วมด้วย เมื่อถูกข่มขืนกระทำชำเราซ้ำ ตัวละครพิการจึงกลายเป็นคนวิกลจริต กลายเป็นฆาตกรฆ่าแม่และน้องสาวอย่างโหดเหี้ยม

ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย

1. สถานภาพความพิการทางการเคลื่อนไหว นวนิยายเรื่อง “ตุ๊กตาไล่ฝน” สะท้อนให้เห็นว่า คนพิการส่วนหนึ่งในสังคมไทย มีสถานภาพเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหว อันเนื่องมาจากป่วยด้วยโรคโปลิโอมาแต่กำเนิด

2. สถานภาพความเป็นนักเรียน การที่ครอบครัวส่งเสริมให้คนพิการได้รับการศึกษา เช่นเดียวกับคนปกติ ทำให้คนพิการมีสถานภาพความเป็นนักเรียน

ปัจจัยที่ทำให้คนพิการสามารถดำรงสถานภาพในสังคม

สถาบันครอบครัว ครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมที่เป็นส่วนสำคัญ ในการเลี้ยงดูคนพิการ สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้แก่คนพิการ และเป็นแหล่งพัฒนาศักยภาพทางกายให้คนพิการสามารถฝึกฝนตนเองให้สามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและทำงานอื่นตามกำลังความสามารถได้ นอกจากนั้นครอบครัวยังเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจสำคัญของคนพิการ หากครอบครัวเกิดความแตกแยกขึ้นแล้ว คนพิการในสังคม ก็จะขาดสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ หากจิตใจของคนพิการไม่เข้มแข็ง คนพิการเหล่านั้นก็จะเกิดความพิการทางใจร่วมด้วย

สถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ ในนวนิยายเรื่อง เด็กชายชนะ

1. สถานภาพความพิการ ผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ชนะ เป็นตัวละครหลักของเรื่องมีสถานภาพเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหว อันเนื่องมาจากการป่วยด้วยโรคไขสันหลังอักเสบ ทำให้ขาข้างขวาลีบเล็ก แขนข้างขวาใช้การไม่ได้ติดันมาตั้งแต่อายุ 1 ขวบ ครอบอุปสรรคที่ใช้อำนวยความสะดวกในการเดินคือ ไม้ค้ำยัน และรองเท้าเหล็ก

2. สถานภาพความเป็นลูก ชนะมีสถานภาพเป็นลูกชายคนเดียวของสุดาและประเวศ เนื่องจากพ่อแม่ของชนะต้องการดูแลชนะให้ดีที่สุดจึงไม่ต้องการมีลูกอีก พ่อแม่ของชนะเปิดร้านขายของชำอยู่กลางหมู่บ้าน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงสถานภาพตามข้อ 1 และ ข้อ 2 เอาไว้ในตอนที่ 1 คุณครูคนใหม่กับนักเลงลูกหิน จากที่ครูอาร์ักษ์เข้านั่งหน้าร้านขายของชำกลางซอยดังข้อความที่ว่า

“...นมถั่วเหลืองหรือกาแฟร้อนคะ”

เจ้าของร้านคนเดิมทักเขาด้วยรอยยิ้ม เขาเลือกนมถั่วเหลือง แล้วหันไปมองกลุ่มเด็ก ๆ ที่กำลังเล่นยิงลูกหินกันอยู่กลางลานดินข้างร้าน แล้วเขาก็เห็นเด็กพิการคนนั้นกำลังโยกเขยยกตัวเองไปบนไม้ยันกับเพื่อน ๆ ของเขา ท่ามกลางแดดเปรี้ยงจนหัวแทบแตก เขายังคงเล่นยิงลูกหินกับเพื่อน ๆ อย่างสบายอารมณ์...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 13)

และจากที่ประเวศพ่อของชนะ เล่าถึงสาเหตุความพิการของเด็กชายชนะให้ครูอาร์ักษ์ฟังดังข้อความที่ว่า

“...จากการพูดคุยในบ่ายวันนั้นทำให้อาร์ักษ์รู้ว่า เด็กชายชนะเกิดมามีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ทุกประการ แต่โชคร้ายที่โรคไขสันหลังอักเสบหรือโปลิโอ ทำให้ขาขวาของเขาลีบใช้งานไม่ได้ รวมทั้งแขนขวาก็พลอยริบและอ่อนแรงไปด้วย

นั่นมันเมื่อเจ็ดปีก่อน

“เราพาเขาไปเยี่ยมญาติที่ต่างจังหวัด พอกลับมาเขาก็ไม่สบาย ที่แรกคิดว่าเป็นหวัดธรรมดา เพราะอาการเริ่มจากตัวร้อนเป็นไข้ หลายวันเข้าไข้ก็นิด แต่ขณะกลับตัวอ่อนปวกเปียก เขาไม่มีแรง ผมตกใจมากรีบพาไปหาหมอ แต่ก็สายเกินไป” ประเวศเล่าความหลัง...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 15)

3. สถานภาพความเป็นนักเรียน เกิดขึ้นเมื่อเด็กชายชนะเริ่มไปโรงเรียน ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความจากตอนที่ 12 ฉันจะดูแลเธอเองที่ว่า

“...เด็กชายชนะในชุดนักเรียน เสื้อเชิ้ตสีขาวใหม่เอี่ยม กางเกงขาสั้นสีเทา กับเป้สะพายหลังที่มีสมุดหนังสืออยู่สองสามเล่ม และกล่องข้าวกลางวัน กับกระติกน้ำสะอาด บ้างกำลังใช้ไม้ยันพาตัวเองไปเรียนหนังสือในวันแรก...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 95)

บทบาทของตัวละครพิการ

1. การได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ชนะได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่อย่างเต็มที่ จากเหตุผลที่ว่า ประเวศกับสุดาไม่ต้องการมีลูกอีก เพราะต้องการให้ความรักความอบอุ่นแก่ชนะอย่างเต็มที่ ซึ่งจะเห็นได้จากคำพูดของประเวศ ขณะสนทนากับครูอารักษ์ที่ว่า

“...แล้วที่ทั้งสองไม่คิดจะมีลูกที่แข็งแรงอีกสักคนหรือครับ” อารักษ์ซักด้วยความอยากรู้ “คุณครูคงคิดว่าเราจะดีใจและมีความสุขหากมีลูกที่สมประกอบอีกสักคน ที่แรกเราก็คิดอย่างนั้นเหมือนกัน แต่มาคิด ๆ ดู แทนที่จะเอาเวลาที่มียูมาแบ่งให้ลูก ๆ สองคนที่มีความแตกต่างกัน ผมคิดว่าเราทุ่มเทให้กับคนเดียวจะดีกว่า...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 15)

2. การได้รับการเลี้ยงดูเช่นเดียวกับเด็กปกติ ชนะได้รับการเลี้ยงดูเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป แม้ชนะจะมีปมด้อยอยู่ จากการถูกเด็กรุ่นราวคราวเดียวกันล้อเลียนอยู่บ้างก็ตาม ดังจะเห็นได้จากคำพูดของประเวศ จากที่ครูอารักษ์คุยกับประเวศหน้าร้านขายของชำในบ่ายวันเสาร์ที่ว่า

“...ชนะเป็นเด็กฉลาดแต่ก็ดื้อน่าดู เราพยายามเลี้ยงเขาแบบเด็กธรรมดาทั่วไป แต่เขาก็ยังมีปมด้อยจากเพื่อน ๆ แถวบ้านที่ชอบแกล้งขบถล้อเขาเป็นประจำ...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 18)

นอกจากนั้นชนะยังได้รับการฝึกฝนให้สามารถช่วยงานเสิร์ฟกาแฟในร้านได้ ดังจะเห็นได้จากข้อความที่ว่า

“...ชนะหายเข้าไปในครัว ขณะที่ครูอารักษ์นั่งคุยกับประเวศ ส่วนสุดาขายของอยู่บริเวณหน้าร้าน สักครูชนะก็เดินออกมาจากครัวพร้อมด้วยกาแฟสองถ้วยในถาด ถ้วยหนึ่งเป็นกาแฟดำ อีกถ้วยหนึ่งใส่น้ำตาล เขากำลังคิดว่าครูอารักษ์ดื่มกาแฟใส่น้ำตาล...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 18)

3. การได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ด้วยเหตุผล เด็กชายชนะได้รับการอบรมสั่งสอนจากสุดาและประเวศด้วยเหตุผล ไม่เคยตามใจจนเสียเด็ก ดังจะเห็นได้จากคำสอนของประเวศในนวนิยายตอนที่ 3 วันที่ไม่ชอบที่ว่า

“...วิธีเอาชนะคน มีตั้งหลายวิธีนะลูก”

“ยังไงอะ นะเห็นทุกคนยอมเจ้าอ้วนเจ้าแดงหมดเลย เพราะมันชนะทุกคน”

“ลูกลองคิดดูสิ ตอนเล่นขี่ม้าชนกัน ลูกต้องต้อยให้ชนะเจ้าอ้วนก่อนหรือเปล่า เขาถึงยอมให้ลูกขี่หลัง”

“เปล่าอะ นะแค่บอกเจ้าอ้วนว่า ถ้าให้ชนะขี่หลังจะชนะคนอื่น”

“นั่นไง ที่เขายอมก็เพราะลูกเป็นคนคิดให้เขาไงว่า ถ้าลูกขี่หลังเขาแล้วจะชนะ เพราะเขาตัวใหญ่ ลูกตัวเล็ก จริงไหม”

“อะ”

“นั่นแสดงว่า ลูกชนะเจ้าอ้วนแล้ว”

“ชนะยังไงอะพ่อ” ชนะง

“ก็ชนะใจ ชนะความคิด เขาถึงได้ยอมลูกไง ถ้าลูกเป็นเด็กฉลาด รู้จักคิด ลูกก็จะชนะทุกคน ใคร ๆ ก็ยอมรับลูก...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 35-36)

4. การถูกกลั่นแกล้ง ล้อเลียนจากเด็กรุ่นราวคราวเดียวกัน ก่อนที่เด็กชายชนะจะได้รับการยอมรับจากเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันนั้น ความพิการของเขาทำให้เพื่อน ๆ เห็นว่าเขาอ่อนแอ กว่าเห็นว่าการกลั่นแกล้งเขาเป็นเรื่องสนุก ซึ่งจะเห็นได้จากเหตุการณ์ก่อนหน้านี้ที่เด็กชายชนะจะได้รับการยอมรับเข้าเป็นหนึ่งในสมาชิกแก๊งลูกหิน ซึ่งเป็นฉากที่อ้วนเดินกลับจากโรงเรียน และมองเห็นเด็กชายชนะเล่นมวยปล้ำกับเด็กคนอื่น ๆ อยู่บนกองทราย หลังจากขอเล่นมวยปล้ำกับเด็กกลุ่มนั้นแล้ว เขาก็ร่วมมือกับเด็กกลุ่มนั้นแกล้งเด็กชายชนะ ดังข้อความในนวนิยายตอนที่ 2 ชนะกับอ้วน ที่ว่า

“...เจ้าแดงหัวโปกเดินกลับมาจากยิงกระต่าย มันแอบกระซิบที่ข้างหูอ้วนเบา ๆ ว่า

“เจ้าเอาไม้ยันของไอ้เป้ไปซ่อนแล้ว เดี่ยวพวกเราวิ่งหนีมันกลับบ้านกันดีกว่า”

อ้วนเองก็นึกสนุกที่จะได้แกล้งเพื่อน แถมเวลาที่ยืนมากแล้ว จะได้กลับบ้านเสียที ทั้งสองจึงพากันแอบกระซิบเพื่อนคนอื่นต่อ ๆ กัน โดยที่ชนะไม่ทันสังเกต...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 23)

แต่เมื่อเพื่อน ๆ เข้าใจข้อจำกัดและความพิการของเขา เด็กชายชนะก็สามารถไปเล่นซุกซนในสวนกับเพื่อน ๆ ได้ตามปกติ

5. การได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายอยู่เสมอ ประเวทพยายามฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการของเด็กชายชนะให้ดีที่สุด ด้วยการให้ชนะใส่รองเท้าเหล็กเดินอยู่เสมอ เพื่อมิให้ขาอึดรูป แม้รองเท้าเหล็กจะหนักทำให้เด็กชายชนะเจ็บขา และรู้สึกว่ารองเท้าเป็นสิ่งเกะกะน่ารำคาญก็ตาม ดังข้อความในนวนิยายตอนที่ 3 วันที่ไม่ชอบ ที่ว่า

“...ยังตอนเย็น ๆ ยิ่งแล้วใหญ่ พ่อจะจับชนะใส่รองเท้าเหล็กแล้วพาไปเดิน ชนะเจ็บขาทุกครั้งเมื่อต้องใส่รองเท้าเหล็ก มันหนัก เกะกะ แล้วก็รำคาญเป็นที่สุด พ่อเคยพูดกับเขาว่า

“ลูกต้องใส่รองเท้าเหล็กเดินบ้างนะ เพราะไม่อย่างนั้นลูกจะเดินไม่ได้ โตขึ้นลูกจะไม่หาย...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 29)

6. ความพยายามปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ เด็กชายชนะพยายามปรับตัวให้เข้ากับสมาชิกแก๊งลูกหิน เพื่อจะได้เล่นซุกซนร่วมกับเพื่อน ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่เขาพยายามหัดขี่จักรยาน แม้จะล้มอยู่หลายครั้ง จนเขาสามารถขี่จักรยานให้เหมาะกับความเร็วของตนเองได้ ดังข้อความในนวนิยายตอนที่ 10 จักรยานล้มขวา ที่ว่า

“...วูบหนึ่ง ชนะเสียหลัก รถเซไปทางซ้าย เขาไม่ทันหยุดขาลงพื้น แต่แฮนด์จักรยานมันบิดไปทางซ้ายเองแล้วรถก็ไม่ล้ม เขาตกใจอยู่ประเดี๋ยวหนึ่ง แล้วกลับกลายเป็นแปลกใจ

ลองดูใหม่ ขี่ให้ตรงแล้วลองเอียงตัวไปทางซ้าย ถ้าหักแฮนด์ไปทางซ้าย รถจะไม่ล้ม แต่ก็ยังไม่กล้าลองทางขวาเพราะกลัวเจ็บ

ชนะทำแบบนั้นซ้ำๆอยู่ตลอดบ่าย เขาเริ่มขี่จักรยานได้เหมือนเพื่อนมากขึ้น แล้วจึงรู้สึกสนุกมากขึ้น...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 84)

7. ความรู้สึกที่ตนเองมีบุคลิกแปลกแยกจากเด็กทั่วไป เกิดขึ้นเมื่อเด็กชายชนะเริ่มเข้าโรงเรียนและต้องทำความรู้จักและปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนใหม่ในชั้นเรียน เนื่องจากเพื่อนๆสมาชิกแก๊งลูกหินเรียนอยู่ชั้น ป. 3 ป. 4 แล้ว มีเพียงชนะที่ต้องเรียนอยู่ชั้นป. 2 ต้องทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ทำให้เด็กชายชนะรู้สึกว่าเขาคือคนแปลกหน้าสำหรับเพื่อน ๆ และการที่เขาขี้อายทำให้เพื่อน ๆ ไม่กล้าเข้ามาทำความรู้จัก ทำให้เด็กชายชนะรู้สึกว่าโรงเรียนไม่สนุกอย่างที่คิด ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 12 ฉันทะลุเองที่ว่า

“...เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนของชนะ เป็นเด็กที่เขาไม่เคยรู้จัก เพื่อน ๆ ในกลุ่มบ้านสวนของเขาส่วนใหญ่เรียนอยู่ชั้น ป.3-ป.4 กันหมด มีแต่ชนะเท่านั้นที่ต้องมาเรียนชั้นป.2 ทำให้บรรยากาศในวันแรกออกจะแปลก ๆ สำหรับเขาไปสักหน่อย เนื่องด้วยนักเรียนที่เขาร่วมห้องอยู่ทุกคนรู้จักกันดี เพราะเรียนด้วยกันมาตั้งแต่ชั้น ป. 1 ชนะจึงเป็นคนใหม่ในสายตาของเด็กเก่า แล้วยังเป็นเด็กขี้อายที่มีบุคลิกที่แปลกแยก ทำให้ไม่มีใครเข้ามาคุยกับเขาสักคน

ชนะได้แต่นั่งนิ่ง มองซ้ายทีขวาที และกำลังรู้สึกว่าโรงเรียนไม่สนุกอย่างที่คิด...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 95-96)

8. ความน้อยเนื้อต่ำใจในความพิการของตนเอง เด็กชายชนะรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจจนไม่อยากไปโรงเรียน ซึ่งมีสาเหตุมาจากเหตุการณ์การถูกรังแก หัวใจของห้องและเพื่อน ๆ กลั่นแกล้ง เด็กชายชนะโกรธจึงขว้างก้อนหินใส่วิน ถูกโหนกแก้มวินแตก ทำให้ถูกครูประจำชั้นตี เด็กหญิงพิม

เข้ามาบอกความจริงกับครูประจำชั้น ครูประจำชั้นจึงนำเรื่องไปปรึกษาครูใหญ่ เช้าวันต่อมา ครูใหญ่จึงเรียกชนะไปที่หน้าเสาธง แล้วตั้งให้ชนะเป็นคนพิเศษของโรงเรียน ห้ามนักเรียนคนใด กลั่นแกล้งเด็กชายชนะ มิฉะนั้นจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เด็กชายชนะน้อยเนื้อต่ำใจในความพิการของตนเองจนไม่อยากไปโรงเรียน ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยาย ตอนที่ 13 คนพิเศษ ที่ว่า

“...ครูใหญ่เดินมาจูงชนะให้ไปยืนเด่นอยู่หน้าเสาธง ชนะนั้นรู้สึกตัวเหมือนตัวประหลาด ที่กำลังออกมาแสดงจำวดยุ่ต่อหน้านักเรียนทั้งโรงเรียน

“เพื่อนของเราคนนี้จะหาพาพิการ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ทำอะไรก็ลำบาก ถ้าเราไม่ช่วยเหลือเขา เขายังแกล้งเขาอีก เราก็คือคนที่ไม่ดีนั่นเอง”

ครูใหญ่ยังคงพูดไปเรื่อย ๆ น้ำตาของชนะคลอเบ้าอีกแล้ว นึกโกรธที่ตัวเองต้องมายืนตากหน้าอยู่ตรงนี้ ไม่ได้รู้สึกดีกับคำพูดของครูใหญ่เลยแม้สักนิดเดียว มีแต่ความน้อยเนื้อต่ำใจที่เกิดมารีร่ากายไม่เหมือนคนอื่น และต้องให้ใคร ๆ มาดูถูกว่าเขาช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ตั้งแต่จำความได้ พ่อกับแม่ก็เลี้ยงดูเขาเหมือนเด็กปกติทั่วไป และเขาก็ดูแลตัวเองได้ ไม่เคยต้องขอความช่วยเหลือจากใคร...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 108)

9. การค้นพบปมเด่นของตนเอง จนนำมาสู่การยอมรับของครูและเพื่อนร่วมชั้น จากการที่เด็กชายชนะต้องนั่งอยู่คนเดียวในช่วงพักกลางวัน เขาจึงลงวาดการ์ตูนไทม์แดง เมื่อเพื่อน ๆ เห็นเข้าจึงมาขออ่าน ดังข้อความจากตอนที่ 18 บางสิ่งที่เกิดขึ้นและงอกงามที่ว่า

“...โอ้โฮ นั่นอะไรนะ” เด็กหญิงพิมพ์เป็นคนแรกที่เห็นผลงานของชนะ

“อะไรเหรอ” เพื่อน ๆ หันมามอง บางคนก็ชะโงกหน้าเข้ามาดูใกล้ ๆ

“ไทม์แดง เจ้านะวาดไทม์แดง” สมพงษ์ เพื่อนที่นั่งอยู่ด้านหน้าพูดเสียงดัง

เท่านั้นเองห้องเรียนก็เกิดความโกลาหลขึ้น เพราะเพื่อน ๆ ต่างวิ่งกรูกันเข้ามาดูรูปไทม์แดงของชนะกันอย่างขุละนุ...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 142)

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ครูประจำชั้นเห็นความสามารถของเด็กชายชนะว่า เขามีความสามารถทางด้านศิลปะ ประกอบกับครูใหญ่ส่งเสริมความสามารถของเขาด้วยการส่งชนะเข้าประกวดวาดภาพและได้รับรางวัลรองชนะเลิศ เด็กชายชนะเข้ารับรางวัลจากนายกรัฐมนตรีน ทำให้

เด็กชายชนะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน ครู และสังคมว่า แม้ชนะจะมีความพิการ แต่เขาก็เป็นเด็กที่มีความสามารถซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 18 บางสิ่งที่เกิดขึ้นและงอกงามที่ว่า

“...ชนะดีใจมากที่ได้รับรางวัลเป็นครั้งแรกในชีวิต ท่ามกลางสายตาของผู้คนมากมายในห้องประชุมใหญ่ เขารู้สึกตื่นเต้นและมีความสุข แม้จะรู้สึกเคอะเขินอยู่บ้าง ที่ต้องใส่รองเท้าเหล็กและถือไม้ยัน เดิน โขยกเขยกขึ้น ไปบนเวที

นายกรัฐมนตรีชี้ให้เขา โอบไหล่เขาและบีบเบา ๆ พร้อมกับพูดว่า

“รู้ไหมว่าวันนี้หนูเป็นคนพิเศษของงานเลยนะ แม้หนูจะขาไม่ดี แต่สมองและความสามารถของหนูก็เอาชนะคนทั้งประเทศได้ หนูแสดงให้เห็นว่า เด็กแบบหนูก็มีศักยภาพที่จะทำสิ่งดี ๆ ให้กับตัวเองและสังคมได้ ขอให้เก็บความสามารถนี้เอาไว้ และใช้มันให้เกิดประโยชน์กับชีวิตต่อไป ฉันขอเป็นกำลังใจให้...” (อนันต์ ประภาโส, 2552, หน้า 145-146)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง เด็กชายชนะ

1. การได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัว จะเห็นว่าเด็กชายชนะเติบโตมาด้วยการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ไม่ต่างอะไรจากเด็กปกติ โดยประเวศและสุดา สอนให้เด็กชายชนะช่วยเหลือตนเอง ช่วยงานครัวเล็ก ๆ น้อย ๆ เสิร์ฟกาแฟให้แขกที่มาดื่มกาแฟในร้าน นอกจากนั้นพ่อแม่ยังอบรมสั่งสอนเด็กชายชนะด้วยวิธีการอธิบายด้วยเหตุผลให้เข้าใจ โดยไม่จำเป็นต้องทำโทษด้วยวิธีการรุนแรง

2. การปฏิบัติจากครู ครูเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของเด็กชายชนะ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ครูอารักษ์แนะนำให้ประเวศและสุดาพาเด็กชายชนะไปเข้าโรงเรียน การที่ครูใหญ่จึงเด็กชายชนะออกไปยืนหน้าเสาธง และตั้งให้เขาเป็นคนพิเศษของโรงเรียน ห้ามนักเรียนคนอื่น ๆ กลั่นแกล้งเด็กชายชนะ ทำให้เด็กชายชนะเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจในความพิการของตนเองจนไม่ยอมไปโรงเรียน

3. การปฏิบัติจากเพื่อน การถูกเพื่อน ๆ กลั่นแกล้ง ล้อเลียนความพิการของเด็กชายชนะ ทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีบุคลิกแปลกแยกจากเด็กคนอื่น ๆ

ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย

จากการศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง “เด็กชายชนะ” โดยมีเด็กชายชนะเป็นตัวละครหลักและตัวละครพิการในเรื่อง สามารถสะท้อนให้เห็นสถานภาพของคนพิการที่เป็นจริงในสังคมไทย ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพความพิการภายหลัง นวนิยายเรื่องเด็กชายชนะ สะท้อนให้เห็นว่า คนพิการในสังคมไทยจำนวนหนึ่งมีสถานภาพทางกายพิการภายหลังตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยโรคทางกาย คือโรคโปลิโอ ทำให้ต้องกลายเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหวไปตลอดชีวิต

2. การมีหลายสถานภาพในคราวเดียวกัน นวนิยายเรื่อง เด็กชายชนะ สะท้อนให้เห็นว่าเด็กพิการหนึ่งคน สามารถมีหลายสถานภาพในคราวเดียวกันได้ไม่ต่างจากคนปกติ เช่น การที่คนพิการคนหนึ่ง มีสถานภาพความเป็นลูก ในขณะที่เดียวกันก็มีสถานภาพความเป็นนักเรียน เพื่อน พี่

น้อง ได้ด้วย ดังเช่น กรณีของเด็กชายชนะ ที่มีสถานภาพเป็นลูกชายคนเดียวของประเวศและสุดา ขณะเดียวกันก็มีสถานภาพเป็นเพื่อนของเจ้าอ้วน เจ้าแดง และเมื่อเด็กชายชนะเริ่มเข้าโรงเรียน เขาก็มีสถานภาพความเป็นนักเรียนเพิ่มขึ้นไปอีก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความพิการกับสถาบันครอบครัว ในนวนิยายเรื่อง เด็กชายชนะ สะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูให้เด็กพิการเติบโตขึ้น ด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง มิได้มีความพิการไปตามร่างกาย และเป็นคนพิการที่ดีของสังคม

การฝึกฝนให้เด็กพิการมีศักยภาพทัดเทียมกับเด็กที่มีร่างกายปกติ ด้วยการฝึกให้สามารถ ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง การฝึกให้ช่วยเหลืองานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ ตัวเด็กพิการเอง เพราะเมื่อเติบโตขึ้น พวกเขาจะสามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความพิการกับสถาบันการศึกษา จะเห็นได้ว่า สถาบันการศึกษาคือ โรงเรียน มีครู ซึ่งมีส่วนสำคัญในการให้ความรู้แก่เด็กพิการ ค้นหาและ ส่งเสริมความสามารถพิเศษของเด็กพิการ เพื่อให้เกิดปมเด่น เพื่อให้เด็กพิการค้นพบคุณค่าในตัวเอง นอกจากนั้น โรงเรียนยังเป็นเสมือนสถานที่ฝึกให้เด็กพิการอยู่ร่วมกับคนปกติในสังคม ที่มีใช้เฉพาะ คนในครอบครัวของตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กพิการสามารถอยู่ร่วมกับคนปกติในสังคมได้ในอนาคต

สถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง สาปคลุหาสน์

สถานภาพของตัวละครพิการ

1. สถานภาพผู้พิการทางร่างกาย ตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง “สาปคลุหาสน์” เป็น ตัวละครรองชื่อ นาริณี หรือ นิ ผู้พิการทางร่างกาย ในเรื่องผู้เขียนไม่ได้ระบุว่าความพิการนั้นเกิด จากสาเหตุอะไร มีภาวะความพิการอย่างไร ผู้เขียนเพียงแต่บอกลักษณะความพิการว่า นาริณีมีขาทั้งสองข้างลีบเล็กกว่าปกติเท่านั้น และต้องใช้กายอุปกรณ์ช่วยอำนวยความสะดวกคือ รถเข็นล้อเลื่อน ดังจะเห็นได้จากการเล่าในมุมมองของนิลวดี ตัวละครเอกฝ่ายหญิงของเรื่อง ในฉากที่นิลวดีพบนา ริณีครั้งแรกที่ว่า

“...นาริณีหรือน้องเล็กหมุนเก้าอี้รถเข็นหันมามองหน้าผู้ก้าวเข้ามา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คน แปลกหน้าที่เพิ่งเคยเห็น

นิลวดีมองหน้าเด็กสาวแล้วยิ้มให้ นาริณีออกจะสวยหวาน ๆ มากกว่าพี่สาว แต่ซัดเซียว และหอม ทำให้หมดความสวayıไปมาก เธอมองลงมายังขาเล็กลีบและพิการน่าสงสาร...”

(โสภี พรรณราย, 2553, หน้า 14)

2. สถานภาพความเป็นน้องสาว ตัวละครพิการในเรื่อง มีสถานภาพเป็นน้องสาวคนเล็ก ของตระกูล ณ เวียงราช ในจำนวนพี่น้องสี่คน ได้แก่ นาวิน พี่ชายคนโตและเป็นประมุขคนปัจจุบัน

ของกฤหาสน์เวียงราช นาคกร พี่ชายคนรอง นารินทร์ และนาริณีตามลำดับ ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 1 ที่บรรยายเกี่ยวกับสมาชิกตระกูล ณ เวียงราชไว้ว่า

“...ตระกูล ณ เวียงราชมีทายาท 4 คน สองคนแรกเป็นชาย นาวินและนาคกร น้องสาวอีกสองคนคือนารินทร์และนาริณี...” (โสภิ์ พรณราย, 2553, หน้า 4)

3. สถานภาพความเป็นนักเรียน ถึงแม้ว่านาริณีจะมีได้ไปเรียนหนังสือในโรงเรียน เช่นเดียวกับเด็กปกติ เธอก็มีสถานภาพเป็นนักเรียน เนื่องจากนาวันจ้างครูมาสอนหนังสือให้นาริณีถึงที่กฤหาสน์เวียงราชทุกวันเสาร์ ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 6 ฉากนิลวดีพานาริณีชมสวนที่ว่า

“...วันเสาร์ สมาชิกของ “ณ เวียงราช” อยู่พร้อมหน้ากันทุกคน นิลวดีพา “คุณเล็ก” ชมสวนเหมือนเช่นทุกวัน เสียงรถเล่นเข้ามา สตรีวัยยี่สิบเศษก้าวลงจากรถพร้อมทั้งหนังสือสองสามเล่ม “ครูอภิญญาค่ะ” นาริณีบอกกับนิลวดี แล้วพูดต่อไปว่า “ครูมาสอนเล็กทุก ๆ วันเสาร์” นิลวดีพยักหน้ารับทราบ เพราะเคยรู้มาก่อนเหมือนกันว่า นาวันจ้างครูมาสอน “คุณเล็ก” ที่บ้านทุกวันเสาร์สัปดาห์ละหนึ่งวัน...” (โสภิ์ พรณราย, 2553, หน้า 38)

บทบาทของตัวละครพิการ

1. การถูกฝึกฝนให้ช่วยเหลือตนเองจนสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ นาริณีสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากนาวันสอนให้นาริณีทำกิจวัตรประจำวัน อาบน้ำ แต่งตัว ด้วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากข้อความในนวนิยายตอนที่ 5 ฉากหลังจากนิลวดีออกไปวิ่งออกกำลังกายในตอนเช้าแล้ว เธอจึงมาหานาริณีที่ห้องไฟทูรย์ที่ว่า

“...นิลวดีเกาะประตูก่อนจะเปิดเข้าไป นาริณีในเครื่องแต่งกายที่เรียบร้อยแล้วกำลังนั่งหิวหม นิลวดีเลิกลีคว่าอย่างแปลกใจที่เด็กสาวพิการสามารถช่วยตัวเองได้มากเพียงนี้

หญิงสาวตั้งใจจะเข้ามาช่วยจัดเสื้อผ้าและเตรียมน้ำอุ่นให้อาบ แต่กลับมาเห็น “คุณเล็ก”

จัดการเองหมด

“คุณเล็กช่วยตัวเองได้มากถึงเพียงนี้เชียวหรือคะ”

นิลวดีถาม เด็กสาวหันมามองอย่างภาคภูมิใจ

“ค่ะ พี่ใหญ่สอนให้เล็กทำอะไรทุกอย่าง...” (โสภิ์ พรณราย, 2553, หน้า 33)

2. ความต้องการเพื่อน นาริณีเป็นเด็กพิการที่ไม่มีเพื่อน ทำให้เธอเกิดความเหงา นาวันจึงต้องจ้างพี่เลี้ยงมาดูแลและเป็นเพื่อนคุยกับนาริณี โดยให้นารินทร์เป็นคนหาพี่เลี้ยง ดังจะเห็นได้จากข้อความในจดหมายที่นารินทร์เขียนถึงนิลวดี ในนวนิยายตอนที่ 2 ที่ว่า

“...นิลจ๋า อย่าคิดว่าเป็นการใช้เพื่อนหรือถูกเพื่อนหลอมนะจ๊ะ น้องสาวพิการของนา ต้องการเพื่อนคุย นานี้ก็ถึงนิลได้ และเคยได้ยินนิลบอกว่าไม่อยากอยู่กับป้า มาอยู่กับนาจ๊ะ บ้านของ

นาถึงจะเจียบและวังเวงไปหน่อย แต่รับรองคนเก่งของเพื่อนๆอย่างนิลวดีต้องอยู่ได้สบายมาก...”
(โสภิ์ พรรณราย, 2553, หน้า 8)

และจะเห็นได้จากความคิดของชาญ เพื่อนของนิลวดีและนารินทร์ที่มีต่อนาริณีในนวนิยายตอนที่ 12 ที่ว่า

“...ชาญก็เหมือนกับคนหนุ่มทั้งหลายที่มีไฟในตัว และมีความคิดคล้ายนิลวดี ในการที่จะเปลี่ยนนาริณีให้กลายเป็นเด็กสาวเร่ร่อน แม้จะมีเวลาเพียงชั่วระยะเวลาสั้นก็ตาม...” (โสภิ์ พรรณราย, 2553, หน้า 86)

3. ความเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง เนื่องจากนาริณีเป็นน้องสาวคนเล็กของครอบครัวและมีร่างกายพิการ พี่ชายและพี่สาวจึงรักและตามใจ แต่เธอก็ไม่กล้าแสดงความรักกับพี่เลี้ยงมากนัก เพราะกลัวว่าพี่เลี้ยงจะลาออก ตนเองจะไม่มีเพื่อน ดังจะเห็นได้จากฉากที่

นิลวดี นาริณี นารินทร์และนาคกร รับประทานอาหารร่วมกันอยู่ภายในห้องอาหาร หลังอาหารนิลวดีจะยื่นคอกให้นาริณีรับประทานกล้วยบวชชี ที่แรกนาริณีก็ปฏิเสธด้วยน้ำเสียงอ่อนหวาน แต่เมื่อนิลวดีจะยื่นคอกหน้าเข้า เด็กสาวก็ยอมรับประทาน สร้างความประหลาดใจให้นารินทร์กับนาคกรเป็นอย่างมากที่ว่า

“...นิลวดีอมยิ้ม เดินไปตักกล้วยบวชชีจากถ้วยใหญ่ใส่ถ้วยเล็ก ๆ ท่ามกลางความแปลกใจของนาคกรและนารินทร์

สองพี่น้องรู้ว่า น้องเล็กได้รับการตามใจมาตั้งแต่เด็ก นาริณีไม่ใช่เด็กดี แต่ก็ไม่ค่อยเชื่อฟังใครนัก เรื่องขนมหวาน นาริณีไม่เคยทานมาหลายปีแล้ว แม้แต่พี่ใหญ่หรือนาวินจะยื่นคอก...” (โสภิ์ พรรณราย, 2553, หน้า 25)

4. การได้รับความเข้าใจจากคนรอบข้าง การที่นาริณีได้รับความเข้าใจความพิการทางกายที่ถูกต้องจากคนรอบข้าง เมื่อคนรอบข้าง (นิลวดี ตัวละครเอกฝ่ายหญิงของเรื่อง กับชาญ ตัวละครรอง) เข้าใจความพิการ ของนาริณี เธอก็กลายเป็นคนร่าเริงแจ่มใสมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากฉากที่นารินทร์คุยกับนิลวดีในนวนิยายตอนที่ 17 ที่ว่า

“...ใครจัดอาหารเข้าให้คุณเล็ก” นิลวดีถาม ปกติเธอเป็นคนจัดทุกเช้า แต่วันนี้เลยเวลาเสียแล้ว

“ชาญจะ ชาญเขาทำหน้าที่แทนเธอ” เมื่อกล่าวถึงชาญ แววดานารินทร์ มีแววระยิบอย่างมีความหมาย นิลวดีหัวเราะ กล่าววว่า

“คุณเล็กติดชาญไม่แพ้ฉันสิ ไป ๆ มา ๆ ดูเหมือนชาญจะทำหน้าที่พี่เลี้ยงได้ดีกว่าฉันเสียอีก”

“จริงอย่างนั้นว่า” นารินทร์ยอมรับ

“ชาญมีเรื่องสนุก ๆ คุยให้คุณเล็กฟัง ทำให้คุณเล็กร่าเริงขึ้นในระยะนี้”

“ไม่มีประโยชน์จะมานั่งเศร้า นิลรู้ไหม พี่น้องของนาทุกคนซาซนเสียแล้วกับเรื่องแบบนี้ เพราะปลงตก...” (โสภิ วรรณราย, 2553, หน้า 119-120)

5. การแสดงปฏิกิริยาทางอารมณ์รุนแรง เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ บางครั้งที่ไม่ได้ตั้งใจ หรือถูกบังคับ นาริณีก็ตอบโต้ด้วยอารมณ์ที่รุนแรง ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่คุณย่าทวดกำลังจะเสียชีวิต นาริณีไม่ได้รับอนุญาตจากนาวินให้ขึ้นไปพบคุณย่าทวดเป็นครั้งแรกและครั้งสุดท้าย เธอจึงแสดงออกด้วยปฏิกิริยาทางอารมณ์รุนแรง เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ ดังข้อความในนวนิยายตอนที่ 15 ที่ว่า

“...พี่นิลช่วยเล็กด้วยซิคะ...ซิคะ”

อ้อนวอนทั้งคำพูดและสายตา ดวงตาคู่นั้นเริ่มจะกล่อขึ้นด้วยน้ำตา นิลวดใจแข็งนึ่งเลย คำสั่งของนายจ้างหนุ่มมีอำนาจพอที่จะให้เธอปฏิบัติตาม

เมื่อพูดกับนิลวดิไม่ได้ผล นาริณีก็นั่งเข้าหาชาญ

“พี่ชาญ พาเล็กไปพบย่าทวดด้วยเถอะค่ะ”

ชาญกลืนน้ำลายอีกใหญ่ เขาอยู่ในสภาพกลืนไม่เข้าคายไม่ออก เพราะเป็นคนนอกไม่เกี่ยวข้องอะไรเลย แก่นมาอาศัยอยู่ นาวินก็ไม่ชอบหน้าเขานัก ถ้าขึ้นทำอะไรลงไปเป็นการขัดคำสั่ง ประมุขเวียงราช เขาคงไม่มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดนิลวดิ

“พี่เสียใจ” ชาญกล่าวเพียงสั้น ๆ นาริณีก็นั่งใจความหมาย

“ใจดำ ใจดำกันทุกคน ไม่ว่าจะเป็นพี่ใหญ่ พี่รอง พี่นา รวมทั้งพี่นิลพี่ชาญด้วย รวมหัวกัน แก่งเล็ก”

นิลวดิตกใจไม่คิดว่าเด็กสาวพิการผู้เฒ่าขริบ จะกลายสภาพเป็นคนเกรี้ยวกราดไปได้ ไม่มีเสียงสะอื้นนอกจากน้ำตาที่ไหลเป็นทาง มือกำเข้าหากันแน่น บีบกับที่เท้าแขนของเก้าอี้รถเข็นจนสั่นระริก

“ไป ไปให้พ้น เล็กไม่อยากเห็นหน้าใครทั้งสิ้น”

นิลวดิและชาญยืนตะลึง

ทุกสิ่งทุกอย่างมีขอบเขต เมื่อถึงจุดมันก็จะระเบิดได้...” (โสภิ วรรณราย, 2553, หน้า 105-

106)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง สัปทกฤหาสน์

1. อาถรรพ์คำสาป เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้เป็นนวนิยายสยองขวัญ มีความเหนือจริงปนอยู่ในนวนิยาย สถานภาพความพิการของตัวละครรองของเรื่องจึงมีเหตุปัจจัยมาจากคำสาปที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นชั่วลูกชั่วหลานของเจ้าอ้ายคำ โดยเมื่อหนึ่งพันกว่าปีก่อนเจ้าอ้ายคำผู้มีหน้าตาอัปลักษณ์ได้หลงรักเจ้าผาเวียง แต่เจ้าผาเวียงหลงรักและอภิเษกกับเจ้าเอื้อยค่าน้องสาวของนาง เจ้า

อ้ายคำผิดหวังในความรักจึงใช้กริชฆ่าตัวตาย ก่อนตายนางได้สาปให้ครอบครัวของเจ้าเอี้ยคำมีแต่ความพินาศ ความพิการของนาริณีจึงถือว่าเป็นผลมาจากคำสาปดังกล่าวด้วย

2. การเห็นความสำคัญของการได้รับการศึกษา สถานภาพความเป็นนักเรียนของนาริณีจะไม่มีทางเป็นไปได้ หากนาวัน พี่ชายของนาริณีไม่เห็นว่าเป็นคนพิการเช่นนาริณีควรได้รับการศึกษา โดยเขาได้จ้างครูอุกฤษฏามาสอนหนังสือนาริณีทุกวันเสาร์ของสัปดาห์

3. การได้รับการพัฒนาศักยภาพทางกายอยู่เสมอ นาริณี ตัวละครพิการในเรื่องคงไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ได้ หากนาวันไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพทางกาย โดยนาวันได้ฝึกให้นาริณีช่วยเหลือตนเองมาตั้งแต่เล็ก จนสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี

4. การขาดเพื่อน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่นาวันไม่ต้องการให้บุคคลภายนอกรู้เรื่องราวคำสาปของคฤหาสน์ ประกอบกับคฤหาสน์เวียงราชตั้งอยู่ห่างไกลผู้คน พี่เลี้ยงที่ถูกจ้างมาต่างลาออกเมื่อเจออาถรรพ์ของคฤหาสน์ ทำให้นาริณีไม่มีเพื่อน

5. การได้รับการตามใจจากคนในครอบครัว การที่นาริณีเป็นน้องสาวคนเล็กที่มีความพิการมาแต่กำเนิด ทำให้พี่ชายและพี่สาวคือ นาวัน นาคกร และนารินทร์เกิดความสงสาร ทั้งสามต่างเอเวอกเอาใจ ตามใจนาริณีเสมอทำให้เธอกลายเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง

6. การได้รับการทูลนอมเกินความจำเป็น ทำให้นาริณีเกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกห้ามทำในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่นาวันห้ามมิให้นาริณีขึ้นไปดูใจคุณย่าทวดเป็นครั้งสุดท้าย ด้วยเกรงว่าเด็กสาวจะได้รับความกระทบกระเทือนทางด้านจิตใจอย่างรุนแรง ทำให้นาริณีรู้สึกว่ามันเป็นข้อห้าม ทุกคนใจร้ายกับเธอ ทำให้เด็กสาวแสดงปฏิกิริยาทางอารมณ์ออกไปอย่างรุนแรง

7. ฐานะของครอบครัว จะเห็นได้ว่าตัวละครพิการในนวนิยายเรื่อง "สาปคฤหาสน์" เติบโตมาจากครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย เธอจึงถูกเลี้ยงดูจากครอบครัวเป็นอย่างดี ได้รับการศึกษา สะดวกสบาย (มีครูมาสอนหนังสือถึงบ้าน) มีคนรับใช้ มีพี่เลี้ยงเป็นเพื่อนคุย เอเวอกเอาใจ

ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย

1. ความพิการแต่กำเนิด นวนิยายเรื่องสาปคฤหาสน์ สะท้อนให้เห็นชีวิตของผู้พิการทางร่างกายที่มีความพิการมาแต่กำเนิด แม้ว่าครอบครัวจะมีฐานะร่ำรวยเพียงใด แต่ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงความพิการทางกายได้

2. การมีหลายสถานภาพในคราวเดียวกัน นวนิยายเรื่องนี้ สะท้อนให้เห็นว่า คนพิการมีสถานภาพหลายสถานภาพในคราวเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น สถานภาพความพิการทางกาย(ผู้พิการทางการเคลื่อนไหว) สถานภาพความเป็นน้องสาว สถานภาพความเป็นนักเรียน เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความพิการ ในฐานะทางสังคม และอำนาจ จะเห็นได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สามารถเป็นตัวส่งเสริมให้ผู้พิการมีอำนาจเหนือผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการที่นารีนีมีอำนาจเหนือคนรับใช้ในบ้าน เป็นคุณเล็กของบ้าน มีอำนาจเหนือพี่เลี้ยงของเธอ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักเขียนทั้งที่เป็นผู้ให้ข้อมูลนวนิยายร่วมสมัยที่มีตัวละครหลักหรือตัวละครรองเป็นคนพิการที่ใช้ในการวิจัยเอกสาร และตัวแทนนักเขียนนวนิยายที่มีประสบการณ์ในการเขียนนวนิยายร่วมสมัยที่มีตัวละครหลักหรือตัวละครรองเป็นคนพิการเรื่องอื่น ๆ ที่มีได้ใช้ในการวิจัยเอกสาร เพื่อให้เห็นประสบการณ์และแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลนวนิยายร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับคนพิการดังนี้

หมัยกร แสงกระจ่าง

ข้อมูลทั่วไป ผู้ให้ข้อมูลกล่าวเข้าสู่อาชีพนักเขียนจากการได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวให้รักการอ่าน ผู้ให้ข้อมูลรักการอ่านมาตั้งแต่เล็ก จากการที่พ่อแม่ชอบอ่านหนังสือ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในบ้านมีหนังสือมากมาย หนังสือของแม่ส่วนใหญ่เป็นนวนิยายรัก หนังสือของพ่อเป็นสารคดีและกวีนิพนธ์ เมื่อรักการอ่านแล้วประกอบกับการที่พ่อกระตุ้นให้รักการอ่าน ผู้ให้ข้อมูลจึงอยากเป็นนักเขียน ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การได้อ่านหนังสือชื่อ รถมะลึสายพระพุทธรบาท เขียนโดย ศุกรบุญนาถ ซึ่งตีพิมพ์ในนิตยสารวิทยาสาร นางเอกของเรื่องเรียนคณะอักษรศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้ผู้ให้ข้อมูลต้องการเรียนในคณะอักษรศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบ้าง ผู้ให้ข้อมูลจึงมาสอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพญาไท ในปี พ.ศ. 2509 และได้เรียนในคณะดังกล่าว ใน พ.ศ. 2511

ผู้ให้ข้อมูลเล่าให้ฟังว่าระหว่างเรียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ได้เข้าทำงานในชมรมวรรณศิลป์ และได้เป็นประธานชมรมวรรณศิลป์ เมื่อเรียนชั้นปีที่ 4 ทำให้ผูกพันกับการเขียนมากขึ้น และหันเข้าสู่อาชีพนักเขียน ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า หลังจากเรียนจบระหว่างปี พ.ศ. 2515-2531 ผู้ให้ข้อมูลได้เข้ารับราชการอยู่ 16 ปี เมื่อเกิดคดีความในแวดวงราชการ (คดีเครื่องราชฯ) จนต้องออกจากราชการใน พ.ศ. 2531 ผู้ให้ข้อมูลจึงหันเหจากการรับราชการเข้าสู่การเขียนหนังสือ โดยคดีความได้สิ้นสุดและยกฟ้อง ในปี พ.ศ. 2553

หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ได้เริ่มจัดตั้งกลุ่มวรรณกรรมพินิจ คัดเลือกเรื่องสั้นและบทกวี ประกาศออกไปตามสื่อ เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวทางแวดวงวรรณกรรม ตลอดจน

เปิดคอลัมน์วิจารณ์กรรมพินิจและวิจารณ์หนังสือในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ โดยการชักชวนของคุณพรชัย วีระณรงค์ บรรณาธิการในสมัยนั้น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลต้องเขียนบทวิจารณ์สลับกับนักเขียนในกลุ่มวรรณกรรมพินิจ ซึ่งค่อยๆ หายหายไปเหลืออยู่ไม่กี่คน ทำให้ผู้ให้ข้อมูลต้องเขียนบทวิจารณ์มาก โดยใช้ชื่อว่า ไพลิน รุ่งรัตน์ และบัวแพน นันทพิสัย แต่ยังไม่ได้เริ่มเขียนนวนิยาย

ผู้ให้ข้อมูลเล่าถึงผลงานทั้งหมดของท่านว่า ผลงานด้านวรรณกรรมในปัจจุบัน มีจำนวน 60 กว่าเรื่อง ทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี และกวีนิพนธ์ นวนิยาย 6 เรื่องถูกนำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ และสร้างเป็นภาพยนตร์ 1 เรื่อง ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ หรือรางวัลหนังสือดีเด่นจากกระทรวงศึกษาธิการของไทย 16 ครั้ง จำนวน 18 เล่ม ในปี พ.ศ. 2549 ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ. 2549 ในฐานะที่เป็นนักเขียน นักวิจารณ์ วิทยากร และอาจารย์พิเศษทางด้านวรรณกรรมไทย เป็นบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในทางวรรณศิลป์ ประกอบกับเป็นผู้อุทิศตนเพื่อสังคมหลายประการ

เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลได้เขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ 2 เรื่อง ได้แก่ 1) พระอาทิตย์กินแรม 2) แมวดำในสวนสีชมพู 3) แบ่งฟ้าปันดิน กระบวนการเขียนมีประเด็นสำคัญที่มีความเหมือนและความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอ ดังนี้

กระบวนการเขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่า ได้มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ คือ พระอาทิตย์กินแรม เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางการเห็น แบ่งฟ้าปันดิน เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางการเคลื่อนไหวจากอัมพฤกษ์ แมวดำในสวนสีชมพู เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางร่างกาย เรื่องของชายชื้อ กนกสามคน เกี่ยวกับคนที่ประสบอุบัติเหตุและกลายเป็นเจ้าชายนิรรา

1. ความยากง่ายในการรวบรวมข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในการเขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในแต่ละเรื่องมีความยากง่ายไม่ต่างกัน เนื่องจากต้องเริ่มต้นหาข้อมูลทั้งการค้นคว้าเอกสารและการพบปะผู้คน และนำมารวมกับจินตนาการ จนออกมาเป็นแก่นเรื่องชัดเจน จึงเริ่มวางโครงเรื่อง และระหว่างดำเนินเรื่องก็หาข้อมูลเพิ่มเติมไปด้วย

2. การสร้างบรรยากาศการทำงานภายในใจ เนื่องจากจินตนาการเป็นส่วนสำคัญในการเขียน ผู้ให้ข้อมูลจึงสร้างบรรยากาศภายในใจ คิดเสมอว่าหากเป็นคนตาบอดที่มองไม่เห็น หรือเป็นคนพิการที่เคลื่อนไหวไม่ได้เขาจะอย่างไร และใช้จินตนาการนำทางไป

3. การสร้างฉากที่เกี่ยวข้องกับตัวละครพิการ ผู้ให้ข้อมูลไปดูสถานที่จริง แล้วจำลองมาให้สอดคล้องกับจินตนาการ โดยยึดเอาสถานที่ที่เคยไปมาก่อน หรือที่รู้จักดีอยู่แล้วเป็นหลัก โดยนำส่วนที่เป็นประสบการณ์จริงและจินตนาการมาเชื่อมโยงจนเป็นเนื้อเดียวกัน

4. การสร้างตัวละครพิการจากคนรอบข้าง ผู้ให้ข้อมูลใช้การโทรศัพท์ไปสอบถามจากแหล่งข้อมูล เช่น การสอบถามครูตาบอดที่สอนการเขียนอ่านอักษรเบรลล์ ว่าเขาพูดว่าอย่างไร ในกรณีที่เขียนนวนิยายเกี่ยวกับคนตาบอด และใช้ประโยคจริงที่หมอกล่าวเอาไว้ในหนังสือ นำมาถ่ายทอดเป็นประโยคของตัวละคร ในกรณีที่เขียนนวนิยายเกี่ยวกับตัวละครที่เป็นอัมพฤกษ์

กระบวนการเขียนนวนิยาย เรื่อง แบ่งฟ้าปันดิน

1. การวางโครงเรื่องจากเรื่องราวที่ได้ฟังมา ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่านวนิยายเรื่อง “แบ่งฟ้าปันดิน” เกิดจากการได้ฟังมาว่ารุ่นน้องคนหนึ่งและผู้ให้ข้อมูลเคยคาดหวังมาตลอดว่า ชีวิตสมรสของเขาจะราบรื่น เพราะเขาเป็นคนสวย แม่เรียนไม่สูงนัก แต่ก็ได้แต่งงานกับคนจบปริญญาตรี อายุมากและร่ำรวยพอสมควร วันหนึ่งมีคนมากล่าวให้ฟังว่า สามียของเขาเส้นโลหิตในสมองแตกและเป็นอัมพาต ทำให้อารมณ์เกรี้ยวกราดมาก รุ่นน้องคนนั้นจึงต้องทำทุกอย่างเพื่อครอบครัว ทั้งที่เขาไม่เคยเป็นผู้นำครอบครัวมาก่อนเลย ผู้ให้ข้อมูลจึงรู้สึกว่ นี่คือนิจจัง เป็นความไม่แน่นอนของชีวิต

2. ความต้องการให้กำลังใจผู้อื่น ผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการให้กำลังใจรุ่นน้องให้ผ่านความทุกข์ไปได้จึงจินตนาการเรื่องขึ้นมา ให้เป็นชีวิตครอบครัว และตั้งคำถามว่า เมื่อผู้ชายซึ่งเก่งทุกอย่างและเป็นผู้นำครอบครัวเป็นอัมพฤกษ์ ผู้หญิงซึ่งเคยเดินตามหลังมาโดยตลอด จะประทับประคองครอบครัวให้ไปตลอดรอดฝั่งได้อย่างไร แต่ผู้ให้ข้อมูลไม่เคยไปพูดกับรุ่นน้องเลย แม้แต่น้อย ทุกอย่างล้วนใช้จินตนาการทั้งสิ้น

3. กระบวนการสร้างตัวละครพิการ อีฐ ด้วยประสบการณ์ร่วม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า เมื่อวางโครงเรื่องแล้ว ได้ประสบปัญหาการสร้างตัวละคร และผู้ให้ข้อมูลเข้าโรงพยาบาลเพราะความดันโลหิตสูงพอดี ทำให้เกิดประสบการณ์ร่วมกับตัวละคร

4. การหาข้อมูลจากการอ่าน การเข้าโรงพยาบาลทำให้ผู้ให้ข้อมูลพบหนังสือบนแผงขายหนังสือ ชื่อ “เมื่อหมอเป็นอัมพฤกษ์” ของนายแพทย์เกษียร ภัทธานนท์ อ่านแล้วเห็นว่า นอกจากให้ข้อมูลคนเป็นอัมพฤกษ์ได้ดีแล้วยังให้ภาพชีวิตที่ราวกับนวนิยาย ผู้ให้ข้อมูลจึงสร้างตัวละครเอกให้เป็นอัมพฤกษ์และยึดพฤติกรรมหลายอย่างของผู้ป่วยตามที่คุณหมอเกษียรกล่าวไปใช้ในการเขียน

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลยังค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือทางการแพทย์อื่น ๆ เช่น หนังสือที่ว่าด้วยโรคความดันโลหิตสูง การทำกายภาพบำบัด และบันทึกประสบการณ์จริง แล้วนำมาเปรียบเทียบให้สอดคล้องกับชีวิตจริงของตัวละคร ในบางครั้งก็อ่านมาก แต่นำข้อมูลมาใช้เพียงเล็กน้อย ซึ่งทำให้รู้ข้อมูลเชิงลึก

5. การสมมุติตนเองเป็นคนพิการ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าต้องสมมุติตนเองเป็นคนพิการเป็นอัมพฤกษ์ มีอารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง ทำให้คนอ่านประจำเครียดตามตัวละครไปด้วย แต่ไม่ต้องหา

ข้อมูลเพิ่มเติมระหว่างเขียน ใช้เพียงจินตนาการตามข้อมูลในหนังสือ ทั้งจากงานเขียนของคุณหมอ เกษียรและจากเล่มอื่น ๆ

6. แนวคิดในการสร้างตัวละครพิการ ผู้ให้ข้อมูลสร้างตัวละครพิการขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่า เมื่อเขาไม่สามารถใช้ร่างกายได้อย่างเป็นปกติ เขาจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะรักษาสถานภาพของตนเองไว้ให้ได้ เมื่อไม่สามารถรักษาเอาไว้ได้ เขาจึงแสดงออกด้วยการอาละวาด ก้าวร้าว เกรี้ยวกราดใส่คนที่เขาคิดว่ากระทำเช่นนั้นได้ อีฐจึงเป็นคนที่อดอดคับข้องในความบกพร่องของตนเองโดยไม่พิจารณาจากเหตุและผลที่แท้จริง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนรอบข้างและครอบครัวอย่างรุนแรง หากคนรอบข้างแก้ปัญหาไม่ทัน ย่อมส่งผลต่อหายนะของชีวิต

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลยังสร้างอีฐขึ้นมาด้วยความประสงค์จะถามผู้ชายที่มักคิดว่าตนเองเป็นผู้นำของครอบครัวว่า หากวันหนึ่งเขาจะต้องเป็นเช่นเดียวกับอีฐ เขาควรจะทำตัวเช่นไร จึงจะสามารถประคับประคองครอบครัวให้อยู่รอดได้ ซึ่งแสดงให้เห็นเจตนาของผู้ให้ข้อมูลถึงความต้องการแสดงให้เห็นภาพของคนที่มิได้มีความพิการมาแต่กำเนิดในระยะแรกของการเกิด ความพิการ ซึ่งเป็นช่วงชีวิตที่สำคัญ และการตั้งคำถามกับสังคมเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้ชายในสังคมปัจจุบัน

7. การสร้างอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครพิการ

ผู้ให้ข้อมูลใส่ความเป็นมนุษย์ลงไปในตัวละคร ไม่ว่าตัวละครจะพิการด้านใดก็ตามก็ต้องจินตนาการว่าเขามีเลือดเนื้อ มีอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ จากประสาทสัมผัสที่มีหรือยังเหลืออยู่ได้ เช่นเดียวกับคนทั่วไป และยิ่งเป็นมากกว่า เพราะมีอารมณ์น้อยใจหรือความรู้สึกตกต่ำกับชีวิต ซ่อนทับเข้าไปในจิตใจด้วย

8. การกำหนดพฤติกรรมและอุปนิสัยของตัวละคร เนื่องจากตัวละครพิการเคยเป็นผู้นำครอบครัวที่มีความมั่นใจในตนเองสูง และต้องกลายมาเป็นผู้นำครอบครัวไม่ได้ การเคลื่อนไหวไม่เหมือนเดิม ทำให้ตัวละครพิการเกิดความกดดัน เครียด และแสดงออกทางอารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง พุดจาหยาบคาย ซึ่งเป็นไปตามสภาพของคนพิการที่ยังยอมรับตนเองไม่ได้ว่า ไม่สามารถทำอะไรได้เหมือนเดิมแล้ว

9. การกำหนดสถานภาพของตัวละครพิการ ผู้ให้ข้อมูลกำหนดว่า ในความรู้สึกของภรรยาเช่นปลายธาร เธอยังคงยอมรับสถานภาพความเป็นหัวหน้าครอบครัวของอีฐ รวมทั้งถูกแผ่ด้วย แต่คนที่รู้สึกว่าได้อยู่ในสถานภาพนั้นแล้วคืออีฐ ที่มีความหวาดระแวงและรู้สึกว่าตนเองไม่มีศักยภาพและศักดิ์ศรีที่จะอยู่ในสถานภาพนั้น

10. การกำหนดบทบาทของตัวละครพิการ ผู้ให้ข้อมูลกำหนดให้ก่อนเกิดความพิการนั้น ตัวละครแสดงบทบาทของผู้นำครอบครัว และให้ภรรยาเป็นผู้ตาม เมื่อตัวละครกลายเป็นคนพิการ